

ELŐFIZETES

HELYEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉS:

6-hatásos példát sor egyszer 20 ft,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 207.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Készvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főmunkatárs:
Stauber József.

Csütörtök, január 13.

A főispáni installációk.

Arad, január 12.

A diszmagyar, a régi installációk hime, hiányzott a mai főispáni székfoglalókról. A nemzeti vármegye és a tekintetes város főispánja egyaránt a polgári ünnepségekben foglalta el állását, abban a fekete ruhában, amelyet a legkisebb hivatalnok is magára ölt, a mikor először megy hivatalába. Ez az a külsőség nemcsak az egyszerűséget jellemezte, amely a mai körülményekhez illik, de azt a munkás hivatást is, amelynek jegyében mindkét főispán, úgy Baross Ferenc dr., mint Kintzig János működését megkezdi. Ha valaha a főispánságot úgy tekintették, mint diszt adó, tekintélyt kifejező kellékét a törvényhatóságoknak: ez a fölfogás ma már teljesen elenyészett.

Mindkét főispán programbeszédében szinte komolyság, erős kötelességtudat és a vállalt hivatáskör teljes ismerete nyilatkozott meg. Az általánosságokat és az elvi szempontokat kerülve, mindenikjük tömören érintette azokat a feladatokat, amelyek a legközelebbi időben eléjük várnak, azokat a mezőket, amelyeken a legtöbb tennivalójuk van.

Azokat a kijelentéseket, amelyeket Baross Ferenc dr. tett, értékessé teszik azok a tapasztalatok, amelyeket három évtizeden át, ép Aradvármegye szolgálatában szerzett. A vármegye földjét, lakosságát, kívánságait, sérelmeit, orvosolni váró bajait színről-szinre volt neki módjában megismerni. Ha más főispán tevékenységében kikerülhetetlenné válik az információ, amely lehet tárgyilagos és lehet eltogult, Baross Ferenc dr. ennek nem fogja szükségét érezni a vármegyeben, amelynek majd minden részén otthonos és a közigazgatásban, amelynek egyik legkiválóbb szakembere. Szépen nyert kifejezést Baross Ferenc dr. beszédében a pártatlanság, amelyet a vármegye minden rendű, nyelvű és felekezeti lakosával szemben fogadott és amelyet a közigazgatásnak is becsületbeli kötelességévé tett és mély hatást tett az a néhány magvas szó, amellyel a tisztviselőknek a nép iránt való kötelességét egybefoglalta.

Kintzig János eddig nem élt a közigazgatásban, — és mégis az a program, a melylyel a város közéletének legfőbb, legsürgősebb és legjelentősebb tennivalóit egybekap-

csolta, teljes otthonosságra vallott a város kérdéseiben. Ez ez természetes is. Ezek a kérdések nem a városi hivatalok ügyei, hanem oly problémák, kívánságok és tervek, amelyek ugyszólván a város egész polgárságát szinte szünet nélkül foglalkoztatják. És ha Kintzig János a komoly és valódi polgár érdeklődésével, érzéközönységével kísérte a város ügyeit, azokban a közhangulat hullámai közé beilleszkedett, akkor tudnia kellett, hogy mit vár leginkább és leghamarabb a város közönsége a tisztikartól és a törvényhatóságtól. Ezeknek a tapasztalatoknak biztos talaján, komoly munkát végezve és komoly munkát követelve, Kintzig János főispáni működése nagy hasznára lesz a városnak.

Mindkét főispán programjának közös akkordja volt: a *pártpolitika mellőzése*. A német császárnak világtörténelmi mondása, amelyet a háború kitörésének percében mondott: „nem ismerem pártokat, csak németeket”, nálunk is, kis és nagy közösségeinkben egyformán érvényesül. Mindkét főispán a háború idején joggal mondhatja, hogy ma nem ismer a városban, a vármegyében pártokat és nem ismer politikát, csak olyan embereket, akiknek a vármegye és a város javát előmozdítani, azokat a háború megpróbáltatásával szemben erősíteni a közös feladatuk. A két főispán, akik a háború idején foglalták el állásukat, tudják, hogy a háború mily hivatáskört és mily felelősséget ró rájuk, a vármegye és a város polgáraitól nem hódolatot várnak, hanem azt, hogy a munkaszereketben, a felelősségtudatban és a komolyságban kövessék őket.

Rimini bombázása.

(Események a tengeren.)

Tizenegyedikén délután egyik tengerészeti repülő-járműrajunk Rimini-ben pusztító hatással dobott bombákat a töltény- és kénpyárra, a pályaudvarra és a repülőgépek elűzésére szolgáló ütegekre. Több repülőgép-elleni ágyú heves tüzelése dacára összes repülőjárműveink sértetlenül tértek vissza. **A hajóhad parancsoka.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Folytatjuk az előnyomulást a Lovcenről.

Budapest, január 12. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A besszarábiai határon tegnap elkeseredett harcok folytak. A délután legelején az ellenség hadállásainkat tüzéségi tüzzel kezdte elárasztani. Három órával később következett az első gyalogsági támadás, amelyen tagolt támadó oszlopok egymásután ötször és este tíz órakor hatodszor is megkísérelték, hogy állásainkba betörjenek. Mindhiába való volt a próbálkozás. Remek hatással dolgozó tüzéségünk támogatása mellett a hősiességek minden támadást visszavertek. Az ellenség visszavonulása néha rendetlen meneküléssé folyt. Veszteségei nagyok. Egy zászlóaljunk harcvonal-szakasza előtt nyolc-záz orosz hulla hever. Az északmorvaországi 93. számú gyalogezred és 30-as és 307-es számú honvédezedek különösen kitűntek. Egyébként északkeleten helyenként csatározás folyt.

Olasz hadszíntér:

A helyzet változatlan. A Riva-Flitsch- és Tolmein-szakaszokon, valamint a görzi hídfő előtt a tüzéség működése helyenként újra élénkebb volt. A tolmeini hídfő déli része előtt az ellenség egy támadási kísérletét visszavertük. A görzi szakaszon repülőink az olasz táborokra bombákat dobtak.

Délkeleti hadszíntér:

A Montenegró elleni támadásunk sikeresen halad előre. Egy hadoszlopunk harcok között elfoglalta a Budától nyugatra és északnyugatra fekvő magaslatokat, egy másik az 560 méter magas Balyagot. **Cettinétől délnyugatra, a Lovcenen át előnyomuló oszszári és királyi csapatok az ellenséget Nyegusig űzték vissza.** Az Orahovától keletre a határon túl emelkedő magaslatok birtokunkban vannak. A grahovo felé vezényelt csapataink hetven órák harca után elfoglalták az e községtől délkeletre és északnyugatra fekvő sziklás csucokat. A Montenegró délnyugati határán zsákmányolt lövegekkel a tegnap jelentettek száma negyvenkettőre emelkedett. Montenegró északkeleti szakaszában most a Beranétől délre fekvő magaslatokat is rohammal elfoglaltuk. Az osztrák-magyar csapatok

albánokkal egyetülve Dugainból (Inek-től nyugatra) a szerb csapatkötelékek utolsó maradványait is elűzték. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Lille-ben felrobbant német lőszerraktár.

Berlin, január 12. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Champagne-ban Lesmeniltől északra a franciák állásainkat mintegy egyezer méter szélességben megtámadták. A támadás összeroppant hatásos tüzelésünkben. Az ellenség sietve iparkodott árkaiba visszajutni. A támadás megismétlését tüzelésünk megakadályozta. Lille déli váróvájában tegnap reggel egy utásztelep lőszerraktára, amely egy kazamatában volt elhelyezve, a levegőbe repült. A szomszédos utcák természetesen igen jelentékeny mértékben szenvedtek. A mentési munkálatok tegnap estig hetven halott és negyven súlyosan sebesült lakót hoztak felszínre. A városi lakosság azt hiszi, hogy a szerencsetlenséget az angolok munkájának kell tulajdonítani. A soissons-i pályaudvar közeléből rövid időre eltávolított vörös keresztes lobogókat tegnap a vasuti berendezések utabb lövetése alkalmával ismét felvonták.

Keloti hadszíntér:

Tennenfeldnél (Illuxtól délnyugatra) egy orosz támadás állásunk előtt veszteségteljesen összeomlott. Kocsiuchnowskától északra egy portyázó különítmény orosz előcsapatokat főállásukba vetett vissza.

Balkán hadszíntér:

Ninos ujság. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Baross Ferenc dr. főispáni beiktatása.

(Aradmegye rendkívüli közgyűlése. — Az új főispán installációs beszéde. — A vármegye ünnepe.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 12.

A vármegye közgyűlési termében ünnepélyes a hangulat. Külsőleg nincsenek díszmagyar ruhák boglárókkal, forgós kucsmákkal. A zsúfolásig telt terem hosszú zöld asztalai mellett egyforma komoly fekete ruhák, amelyekbe csak itt-ott elevenedik bele néhány szürkés-fehér falusi szür és Urbán Péter báró, valamint Puigy László huszárfőhadnagy egyenruhája csillog aranysuítással a szalonkabátok, terenciózsetek feketeiségében. De a szívek érzése ünnepi, hangulata ünnepi: főispáni beiktatásra készül a törvényhatóság és az a főispán, akit ma méltóságába iktatnak jó ismerőse, jó barátja, szeretett munkása a vármegyének. Ez teszi ünnepiesen, emelkedetten széppé a közgyűlést.

(A város küldöttsége a megyeházán.)

Kevással délelőtt tíz óra előtt bevonultak a vármegye közgyűlési termébe a város törvényhatósági bizottságának küldöttei: Varróssy Lajos polgármester vezetésével Domány József, Fábry Sándor dr., Máték Lajos dr., Nagy Sándor dr., Neuman Adolf báró, Pálmai Lajos dr., de a hivatalos kiküldötteken kívül még a városi törvényhatóságnak több tagja jött el az installációra, hogy kifejezést adjanak a testvér-municipium együttérzésének és rokonszenvének. A küldöttség az üresen álló főispáni székekkel szemben foglalt helyet, míg a többi helyeket csakhamar teljesen megtöltötték a megye bizottsági tagjai, akik szokatlanul

nagy számmal jelentek meg az ünnepies rendkívüli közgyűlésen.

(Baross Ferenc dr. lemondása a főispáni állásáról.)

A közgyűlést Dálnoki-Nagy Lajos dr. alispán nyitotta meg.

— Üdvözlöm a törvényhatósági bizottság tagjait — mondotta — és a rendkívüli közgyűlést megnyitom. A mai közgyűlésnek egyedüli tárgya a kinevezett főispán beiktatása. A beiktatás külső fénye elmarad ugyan azuttal, azonban pótolja és helyettesíti a fényt a szeretetnek és tiszteletnek közös érzése, amelylyel új főispánunk bellusi Baross Ferenc dr. személyné iránt viseltetünk.

— Eljen! Eljen! Eljen! — kiáltják a bizottsági tagok lelkesen.

— Üdvözlöm Arad szabad királyi város küldöttségét és a vármegye törvényhatósága nevében köszönetet mondok megjelenésükért — fejezte be megnyitó szavát az alispán.

Schill József főjegyző felolvasta ezután a belügyminiszter leiratát, amelyben tudatja, hogy bellusi Baross Ferenc dr. aradi főszolgabíróként nevezte ki Aradvármegye főispánjává. Bejelentette továbbá a főjegyző, hogy Baross Ferenc dr. levelet intézett Aradvármegye törvényhatóságához, amelyben főispánná kinevezése következtében a központi főszolgabírói állásáról lemond.

— Míg a vármegyei tisztikar kötelékéből kilépek — fejezte be lemondó sorait az új főispán — el nem mulaszthatom, hogy azt a bizalmat és szeretetet, amelylyel személyem iránt eddig viseltettek, hálás szóval meg ne köszönjem.

A levél felolvasása után Schill József főjegyző indítványára a közgyűlés egyhangú lel-

Szent Lovcen hegye.

Írta: Falb.

A Lovcen hegy elfoglalása legjelentősebb és legdiadalmasabb fegyvertényünk — Olaszországgal szemben. Ha végig tekintünk monarchiánknak évtizedek óta kialakult és mostani világháború konkrét céljává feleldött aspirációin, úgy nem tudunk fontosabbat ennél a kopár, karstikus hegyóriásnál, amely már a köztudatban is elfoglalta az öt megillető helyet.

Miért kellett nekünk a Lovcen! Mit nyertünk benne? Erre a kérdésre most a felelet mindenki számára érthetőbbé vált, amikor ugyanis a stratégia tudományába mindnyájunknak többé-kevésbé bele kellett tanulni.

1912—1913. évben, a balkán háború idején a monarchia déli hadierőit teljes hadi létszámában és felkészültségben, mint mondani szokás, lábhoz tett fegyverrel álltak a déli határon. A fegyverek töltve voltak. És akkor, amidőn a országcsoport egész nemes ivadéka ott erőlködött a Tarabos hegy sziklás Saktari körül, akkor igen olcsón juthattunk volna a Lovcenhez. Akkorában diplomáciai pikantériaként emlegették, hogy az agg borbély Nikita mesternek erősen eladó volt ez a hegy. Nyilván abban a föltevésben, hogy az ő országában, ahol egyéb sine, mint kopár fekete kősziklák, egy hegycsúccsal kevesebb nem differencia, —

bizonyos számú millióért hajlandó lett volna nekünk örök árban átengedni. Igaz-e, vagy sem, nem tudni, de az bizonyos, hogyha a vásárba bele megyünk; az részünkről csak olyan nagyvárú uri tempó, nemes gavalléria lett volna. Megkaptuk volna ugyanis ingyen is. Akkorában hónapok alatt egyetlen országot sem mutatkozott országcsoport részről a határon, fölünk meg pár száz ezer ember állig fegyverben. A Lovcenen akkor mindössze egy kis őrház féle állt, tehát semmi a világon meg nem ráolható volt abban, hogyha már olyan szépen együtt voltunk, egy szerényke kis puces árán a nekünk kíváncsok hegy-oromra puskaelvonás nélkül fel ne sétáljunk.

De nem lehetett. Sem pénzért, sem ingyen. Ott állott a nagy derék szövetséges vétője, Olaszország, amelynek megnyugvás volt, hogy ha már nem állhat ő a Lovcen tetején, akkor legalább is az atyafiságos Nyeus dinasztia álljon ott. A Lovcen egy tyukszem volt olyan lábón, amely rajtuk taposott, de ha hozzá nyulni mertünk volna, a taljának sajtott volna legjobban.

Aki életében egyszer is a Bocche felé járt, az előtt az egész Lovcen kérdés igen érthetővé válik. Nekünk a középső Adrián ahhoz, hogy Olaszország tengeri aspirációit sekken tartjuk, egy flottabázisra van szükségünk. E tekintetben nekünk nagy szerencsénk van, mert az Isten jókedvében sem teremthetett

volna külső flottabázist, mint aminő a Bocche di Cattaro.

Egy pillentés a térképre megrögz arról. A dalmát félsziget délkeletre lenyúló karstos partvidéke egy helyen megszakad és a tenger itt beleszalad a szárazföldre. Egy meglehetősen szűk bejárata minden oldalról sárt köröskörül sziklás hegyekkel jól védett öblöt alkot, ez a Bocche di Cattaro. A tengerből bejárata alig egy kilométer széles, főbből és balról egész sora a legmodernebbül felszerelt sárt erődöknek. Egész kis Dardanella szerű alkotás ez az öblöbefelet. Még a Sedil Bahr-ja is megvan, a Punta d'Ostro, a legkülön erőd, szembe vele a Fort Maumla, utánuk a többi, ezeket most a tenger szabad nyilvánosan felsorolni. Ezek az erődök megannyi kulcsa az öblöknek, oda más hajó nem jut be, csak a miénk. A flottának pedig kényelmes és biztonságos tartózkodást nyújt a Bocche. A partok mentén talvak, lerakodók, ott van Castelnuovo, amely város számba megy és ahonnan vasút vissza a monarchia belsejébe. Szóval jói is, biztonságos is a flottánknak ez a Bocche, olyan mint egy elsőrendű Wertheim szekrény. Sőt! Van ennek a Wertheim szekrénynek még egy trezorja is, ez a belső Bocche. Bent az öblök egy helyen összenyúló olyan keskenyre, mint a Maros és még egy tarisznyaszertű fióköblöt alkot, ez a belső Bocche. A tarisznya fenekén van Cattaro. Már most, hogy ha az a 2—5 kilométer széles

kesedéssel köszönetét fejezte ki Baross Ferenc dr.-nak Aradvármegye közszolgálatában buszonkilenc éven át kifejtett eredményes, buzgalmas és hű munkásságáért.

(Küldöttség megy az új főispánért.)

Az elnöki alispán ajánlására a közgyűlés ezután küldöttséggel ment az új főispánát a terembe meghívni. A küldöttséget Zelenki Róbert gróf vezette és tagjai Vágarhelyi József, Pócs István dr., Olajos József és Marovitz Adolf dr. voltak. Pár perccel utóbb a kis tanácskozóterem aifján át a közgyűlési rendőrségtől és lelkes tanától hangozó terembe lépett az új főispán: Baross Ferenc dr. Egyszerű fekete szalonnában lépett az emelvényre és foglalta el a főispáni elnöki széket a megye tisztikarának, régi és megújult munkatársainak körében.

Az elnöki szék elfoglalása előtt Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán rövid, de melegségtől áthatott szavakkal üdvözölte az új főispánt.

— Tisztelettől, a szeretet igaz és lelkes megnyilvánulásától övezve lépett Máltósághoz a terembe és amikor felkérjük, hogy máltósasság Aradvármegye főispáni székét elfoglalni, mélyen átérezett, szívvel jövő szeretettel a legmelegebben üdvözöljük díszes állásában.

(Baross Ferenc dr. székfoglalója.)

Amint a megújult éljenés elhangzott, Baross Ferenc dr. erősen csengő hangon mondta Schill József után az eskü szavait. Az eskütételt a közgyűlés állva hallgatta végig. Utána mélyszégyen csendben, feszült figyelemmel kísérve és tetszésnyilatkozatoktól, éljenzéstől ismételtlen megcsakítva mondta el az új főispán nemcsak gondolatokban gazdag székfoglalóját.

— Súlyos és komoly viszonyok között foglalom el O Felsége a koronás királynak kinevezése és a magy. kir. kormány bizalma folytán Aradvármegye főispáni székét, ezen erős meggyőződésben, hogy csak hazafiúi köte-

lességemet teljesítettem akkor, amikor a nekem felajánlott megtisztelő bizalmat elfogadva, ezen nagy felelősséggel járó állás betöltésére vállalkoztam.

Tudom, hogy sok nehézséggel kell megküzdenem, a szűkös tehetségeim mellett nehéz lesz betöltenem azon írt, melyet boldogult elődöm a az ő nagy népszerűsége a vármegye közéletében maga után hagyott, de érzem, hogy különösen a mai viszonyok között, mindenkinek ott és azon a helyen kell kötelességét teljesítenie, ahová őt a viszonyok és a körülmények állítják, és érzem azt is, hogy a törvényhatósági bizottság kitüntető bizalma folytán a vármegye szolgálatában eltöltött 29 éves közigazgatási pályámon szerzett gyakorlati tapasztalataim és a viszonyok ismerete meg fogják könnyíteni nekem főispáni kötelességeim ellátását, és másrészt ezen új állásommal járó nagyobb hatáskör lehetővé fogja tenni azt, hogy eddigi pályámon szerzett tapasztalataimat a vármegye közönsége javára fokozottabb mértékben érvényesíthessem.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Ma, midőn 18 havi nehéz harcok után, fegyvereink győzelmes előhaladása dőre, az ország és annak társadalma ezer és ezer sebből vérzik és midőn honfitársaink százezrei vallás és nemzetiségi különbség nélkül életük, testi épességük és egészségük kockáztatásával a harctéren teljesítik legszentebb hazafiúi kötelességüket a dicsőséget és hírnevet szerezve nemcsak nekünk, Magyarországnak jövőjéért felelősséget és felelősséget érdeklében titáni harcot vívnak a reánk tört ellenséges hatalmakkal, nem tartom időszartúnak, hogy a főispáni állásra történt kinevezésemmel a törvényhatóság a rendes viszonyok között megszokott ünnepélyes formák keretében hosszabbban foglalkozzék, és a magam részéről sem válok illomossá, hogy főispáni működésem irányának bővebb kifejtésével a törvényhatósági bizottság idejét hosszabbban igénybe vegyem.

Nem vagyok idegen a törvényhatósági bi-

zottsággal, a Lustica és a Krtole vidék, amely az első Bocche külső felét alkotja, a flottát a nyílt tenger felől esetleg nem eléggé védendő, akkor ott van a belső öböl, olyan biztos othont nyújt neki, hogy különbet nem is kívánhat.

De amit a jó Isten részünkre ilyen jól megcsinált, azt emberész alaposan elrontotta. Nem tudom, kinek a műve az országok határainak megállapítása, de ahogy itt a montenegrói határ húzódik, az egy sajátosság van. A belső Bocchenál ugyanis észak-déli irányban halad, majd a Cattaro város fölötti Porodza oródtól délre kissé keleti irányban elkenyárodik. Az öböl belső, keleti partját egyetlen összefüggő, hegyláncot alkotó szörnyűségű esikláfalak övezik, amelyek Cattarótól délre tovább haladva, a Lovcen hegyzetorosan nyerek el a kulminációs pontjukat. Már most a józan emberi ész azt diktálná, hogy a határvonal mindenképp a hegyvéteken szaladjon tovább. Egész Cattaróig körülbelül így is van, úgy, hogy ezen a részen a magaslatokat Nagyjában mi és a arpagorok egyformán uraltuk. Ellenben Cattaron túl megszűnik a bölcsesség. Itt az öböl délről a Lovcen hegyóriás zárja be és itt az ország határ nem a hegyorvonat, hanem a legrövidebb és legbiztonságosabb módon a rétegvonal irányában, a hegy oldalában húzódik tovább.

És a kis szépséghiba azután az egész

Bocchét flottabázis céljára teljesen alkalmatlanná tette, mert a Lovcen, mint az öböl összes magaslatainál sokkal magasabb hegycsúcs, amely már a Punia d' Ostronál tisztán látható — annyira ahazolat módon prálja a környéket, hogy az öböl csakugy át lehet onnan tekinteni, mint például Arad várost a városháza tornyáról.

A Lovcennak az a postakódja tehát teljesen problematikus értékvé tette számunkra a Bocchét, egyedül a Vermao hegyláncot tudtuk magunknak vállalni hasznosítani. Ez ugyanis a Lovcen előt húzódik végig az a földszívon, amely a külső és belső öböl egymástól elválasztja. Ez a Vermao a külső öböl egy részéből u. n. „todler Raum“-ot alkot, vagyis a Lovcen csúcsáról a kilátást és az égyülvédőket az öböl egy részére nézve fel fogja úgy, hogy a tulajdonképpen nem a Lovcen felé néző oldala törében védelmet sugoly van. Ebben a védett sugolyban húzódik meg az ényven Teodo, amelyet a monarchia jelenleg arra használ, amire a természet alakulása voltaképpen az egész Bocchét szánta.

A Lovcen elfoglalásával új és hatalmas szerepet nyer az egész Bocche. Történelmi jelentőségűnek tekinthetjük ezt a győzelmet, mert ezáltal megnyílt az út az Adria uralma és egyszerű, még ez idő szerint át sem tekinthető perspektívák felé.

sottság előtt, hiszen egész életemet kitüntető bizalmuk folytán a vármegye szolgálatában töltöttem el a azok az elvek, melyeket eddigi közpályámon vallottam, fogják irányítani főispáni működésemet is.

A törvényben gyökerező kötelességeim és felelősségeim udatában, igyekeznék fogok, hogy a vármegye közigazgatása olyan legyen, hogy az a megye minden rendű, minden felekezettű és minden ajku polgárát egyaránt kielégítse és eddigi jó hírnevéhez képest a mostani nehéz viszonyok között is megfelelően fontos és megerőltető hivatásának.

Arra fogok törekedni, hogy a közigazgatásba minél több életet, egészésszel és szellemet és komoly ambíciókat öntve, a tisztviselők ne csak akta feldolgozó szerepek, hanem érző és gondolkodó végrehajtói legyenek a törvények és törvényes rendelkezések, a kötelességeik teljesítése és józok gyakorlása közben soha ne felejtsek el, hogy azoknak forrása nagy részben a nép, amelynek képviselete őfelsége koronás királyunkkal egyetemben a törvényeket alkotja.

Nézetem szerint a fő törvények is csak akkor válnak igazán jókká, és csak akkor lesznek valóban közkincsékké, ha azok végrehajtása a kellő tapintattal és megfelelő formában történik.

A helyi viszonyokkal, a nép gondolkodásával, szellemével és szokásaival mindig számoló, ésszel és szívvel dolgozó közigazgatás az, amely a közönségre nézve a legterhebbnek tetsző törvényeket úgy tudja végrehajtani, hogy abból a közre a legnagyobb haszon bérulván, az egyesek minél kevésbé érezzék az által magukat megterhelve.

Mint a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elnöke, elnöki jogaimat tapintattal és a legnagyobb tárgyilagossággal óhajtom gyakorolni, tisztelni fogom a törvény és a közgyűlési ügyrend rendelkezéseinek keretén belül a szólásszabadságot és mindenkinek egyenlő meggyőződését, de viszont megkövetelem, hogy a saját meggyőződése tisztaságában és őszinteségében ne kételkedjék senki.

Igyekszem fogok, hogy az önkormányzati és közigazgatási ügyek megvitatásánál az országos pártpolitikai szempontok kizárassanak, az esetleges politikai kérdések tárgyalása közben pedig az ellentétes politikai meggyőződések összeütközése olyan mértékben maradjon, amely a hagyományoktól megsejtelt ezen ősi falak szentségéhez méltó legyen.

Mindenen törekvéseimnek, továbbá a vármegye ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi érdekeit előmozdító tevékenységemnek azonban csak akkor lesz igazán sikere, ha ahhoz a vármegye kipróbált tisztikarának odaadó busgalmán kívül a törvényhatósági bizottság jóakarai támogatása is járul, ha bizalommal segíti elő törekvéseimet, és bennem nem csupán az államhatalom helyi képviselőjét, hanem a vármegye minden irányu felvágózására törekvő hálás régi tisztviselőjét tekint.

Ezen támogatást és bizalmat kérem én önöktől uraim, különösen a mai komoly viszonyok között, midőn e nagy háborúval kapcsolatos oly sok nehéz és fontos feladat megoldása vár reánk, és minőn ismerem az önök hazafiságát és tudom azt, hogy hasznuk és hanna vármegyénk jóléte mindnyájunknak közös célját és óhaját képezi, hiszem és reményelem, hogy azt tölem megtagadni nem fogják.

Most pedig, midőn az Isten áldását kérem jövőnk működésünkhöz, azon forró óhajattal fejezem be beszédemet, hogy az ég áldja meg

s veszem véglegesen győzelemre fegyvereinket, tegye nagyra bízónkat és éltesse királynkat.

(Schill József üdvözlő beszéde.)

A nagyhatású beszédre, amely úgy tartalomban, mint elmondásában bő kifejező volt Baross Ferenc dr. főispán híggadt, elfogulatlan, kristályosan tisztá eszéniességének, Schill József főgyzö mondotta a következő üdvözlő szavakat:

— Máltóságos főispán ur! A főispáni szék elfoglalása alkalmával Aradvármegye törvényhatóságára nevében szívből üdvözlöm méltóságodat, a vármegye közönségének rokonszenvét és nagyrabecsülését leízem ki Méltóságod előtt és működésére isten áldását kérem. A magyar kormány bizalmán alapuló lefelfedő kirávi kiválasztás törvényhatóságunkat bizalommal és örömmel tölti el. Bizalommal fogadjuk méltóságodat, mert vármegyénknek teljesített hosszú önkormányzati közszolgálatát alatt alkalmunk volt megismerni törvényhatóságát, igazgatóságát, igazgatóságán alapuló méltó nyos gondolkodását és mindenkor a közérdekre irányuló önzetlen munkásságát. Ezek a teljes tulajdonságok zálogul szolgálunk nekünk a tekintetben, hogy Méltóságod főispániműködése is ezek egyében fog lefolyni.

— Örömmel vettük méltóságod kiválasztását, s a hírét, mivel a lemagasabb kirávi törvényhatóságunk régi, kipróbált és kiváló tisztviselőjét helyezte Aradvármegye kormányzatának élére.

— Méltóságod a legnehezebb időkben vezeti át a vármegye kormányzatát, midőn főnk emberfeletti küzdelemben állva, a hőieség eddigi fogalmát meghaladó önfeláldozással és helyi megvetéssel tesznek bizonyosságot hűségelműkről, és itthonmaradtak pedig megleszített verejtékes munkával és fokozott áldozatkészséggel fáradsz az, hogy a haza rendelkezésére bocsássunk minden szellemi, erkölcsi és anyagi erőt, amely a békéthez vezető legyőzelem kivívásához szükséges. Arra kérjük méltóságodat, hogy minket a még reánk váró munka véghozvitelében támogatni és nehéz feladataink megoldását közreműködésével, befolyásával és tekintélyével megkönnyíteni méltóztassék.

A magunk részéről készségesen kifejezzük, hogy a Méltóságodra nehezedő súlyos kötelességeknél, emennyiben az hatáskörünkhöz tartozik, a törvényhatóság és ezennel jóindulatába ajánlott tisztviselői karunk hazafias együttműködésére mindenkor számíthat.

S ha a mindnyáunk által bizton és melőbb remélt győzelem béke elkövetkezik, az újrászépítés és az alkotások korszáka ránk köszönt, méltóságod és a törvényhatóság a közérdekre irányuló nemess munkában egyesítve megfogja találni azt a heves utat és irányt, amely a háború áttette sebeket gyógyítja, a súlyos megpróbáltatások könyvét felszámítja, az elpusztult javak pótlásához vezet, mely a hősök emlékének hűségess megőrzésével, de a háború borzalmainak a szeretet művei útján való feledtetésével egy új, boldog fejlődésnek távlatát nyitja meg előttünk. Ehez a szóp. de nehéz feladathoz méltóságodnak erőt, egészességét és sikert kívánunk. Isten hozta, isten vezéralja méltóságodat!

(A románok üdvözlője.)

A főgyzö beszédét követő eljenzés elhangzása után a törvényhatósági bizottsági üggy. sorában Pop C. István dr. országgyűlési képviselő emelkedett szólásra és román nyelvű beszédében üdvözlötte az új főispánt.

A közgyűlést ezután Baross Ferenc dr. főispán befejezte és a jegyzőkönyvilegisítését január 13-án délelőtt 11 órára tűzte ki.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvezőbb és legalkalmasabb ajándék egy h-zúrói érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY“-t a táborba minden aradi katona olvassa.

Az új főispánok üdvözlése

(A törvényhatósági tisztviselők és jegyzők tisztelegése a megyén és a városnál.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 13.

Aradvármegye installáló közgyűlése után a megyeház közgyűlési tárgyalótermében Baross Ferenc dr. főispán két küldöttséget fogadott. Bár a beiktatás sorrendjében nem volt szó küldöttségek fogadásáról, a vármegye tisztviselői kara és a megye jegyzőinek egyesülete, természetesen nem mulasztotta el az alkalmat, hogy a beiktatás alkalmából a főispánt ne üdvözlöje. A megye tisztviselői karát Délnoki Nagy Lajos dr. alispán vezette a főispán elé. Az alispán a következő, őszinte szeretettel áthatott beszédet intézte a főispánhoz:

— Méltóságos főispán ur! Nem a meggyőzés külsősége, hanem az örömmel, a szeretettel és a megelégedettséggel az érzése hozott bennünket ide, a felett való örömmünkkel érzése, hogy az lett vezetőnk, aki élete munkásságának nagy részét általános szeretetünknek, tisztelőinknek és nagyrabecsülésünknek közpette köztünk végezte és akit a magunkénak tartunk. Kérem méltóságodat, hogy társam meg jóindulatában, biztosítom arról, hogy valamennyien legjobb tudásunkkal, igyekezetünkkel fogjuk végezni munkánkat méltóságod vezetésével.

— Kedves barátaim! — válaszolt az üdvözlésre a főispán — Ne kíváncsiok, hogy új helyzetemben tinnenéves formák között szóljak hozzátok, akik tizenhat éves szolgálatom alatt együtt munkálkodtatok velem. Engedjétek meg, hogy az alispán ur által tolmácsolott üdvözléseket megköszönve egyszerűen csak arra kérelek benneteket, hogy támogatassatok abban a becsületes és őszinte kötelességvállalástól áthatott munkában, amelynek magam is a tíz évtizedben asszisztáltam el. Erre kérek benneteket és kívánom, hogy az isten sokáig éltesse mindnyájatokat.

A tisztviselői kar minden tagjával kezét szorítva bucsúzott a főispán. Ezután a vármegye községi és körjegyzőinek egyesülete nevében nagy jegyzői küldöttség élén az egyesület elnöke Schill József, a következő szavakban üdvözlötte a főispánt:

— Méltóságos főispán ur! Engedjé meg, hogy főispáni széke elfoglalása alkalmából Aradvármegye községi jegyzőinek és körjegyzőinek egyesülete nevében, mint az egyesület elnöke a legmélyebb tisztelettel üdvözlöjem. A községi közigazgatásnak régi ismert munkássai jelentek meg méltóságod előtt szíval a kérésrel, hogy azt az anyai jóindulatát, amelyet járása jegyzői karának eddig alkalmá volt érezni, most a vármegye összes jegyzői között megosztani méltóztassék. Biztosítjuk, hogy a köztünk megosztott jóindulata mindnyájunk tevékenységünk fokozására fog szolgálni és hozzá fogunk mindannyian járulni azoknak a céloknak megvalósulásához, melyeket főispániságának elfoglalása alkalmával maga elé tűzött. Továbbra is anyai jóindulattal ajánljuk magunkat.

Baross Ferenc dr. főispán így válaszolt az üdvözlésre:

— Hosszu közigazgatási pályámon számtalanszor volt alkalmam megismerni ezeket a nehézségeket, amelyekkel meg kell küzdeni

önöknek. Ismerem óhajátokat és bízom, hogy a mai viszonyok között majdnem emberfeletti munka nehezedett az önök vállaira, amelyet a legnagyobb elismeréssel teljesítenek. Ezen viszonyok és az önök munkájának ismerete és az a szeretet és becsület, amellyel eddigi pályámon a kötelességüket jól ismerő jegyzőkkel viseltetem, eléggé biztosítják, hogy hennem a fogos kívánságok mellet támogatóját fogják találni. Kézel szemben csak azt kívánom, hogy fáradságot nem ismerve igyekezzenek kötelességüket teljesíteni, legyőzve becsületes: kifogástalan kezelni a községek anyagi és egyéb érdekeinek és ami a legfőbb szeressék lelőnek minden megalapozással a népet, amelynek annyi szüksége van az urak tanácsaira, gondoskodására és szeretetére. Most pedig még egyszer köszönöm bizalmuknak kifejezését.

A jegyzők kezinte és lelkes eljenzéssel fogadták a főispán szeretettel teljes szavait.

Hasonló ovációban részvett délnán Arad város installáló közgyűlésének befejezése után Kintzig János főispán, akit a polgármester szobájában kerestek föl a város tisztviselői. A tisztviselőket, akiknek sorában a rendőrség tisztikara díszegyenruhában jelent meg, Varsasv Lajos polgármester vezette, aki a következő beszédrel fordult az új főispánhoz:

— Méltóságos főispán ur! Arad szabad kirávi város tisztviselői karának nevében járulok méltóságod elé szíval kérésrel, hogy főispáni beiktatása alkalmából üdvözlőnként szívesen fogadni méltóztassék. Arad város tisztviselői kara lelkesedéssel áldja föl méltóságodnak egész munkásságát és minden munka készségét kérve, hogy a város érdekében kifejtendő munkásságánál ezt minél nagyobb mértékben igénybe venni és a város javára hasznosítani kegyeskedjék. Becsügvünk és munkásságunk eddig is a város szolgálatában állott, fokozott buzgalommal fogjuk ezután is kötelességünket teljesíteni; tudva azt, hogy önzetlen törekvésünk méltóságodnál mindig a lefelfedő méltánylásra és jóindulatra számíthat. Kérjük fogadjon kegyesen tisztelőnk kifejezését és rendelkezések velőnk eszméinek, a város fellélesztését célzó törekvéseinek keresztülvételében.

Az üdvözlésre, amelyet a tisztviselők lelkesen megénekeztek, Kintzig János főispán a következőkben válaszolt:

— Tisztelt polgármester ur! Amidőn nagyon köszönöm a polgármester ur által tolmácsolott érzésüket, meg vagyok róla győződve, hogy azon munkában, amely előttünk áll, önök minden igyekezetükkel támogatni fognak engem, mert hiszen Arad város és a közönség igényeinek kielégítéséről van szó. A munkát egész életemben mindig tudtam méltányolni, és nagyon sokasom voltam köztisztviselő, de életemnek java részét én is az íróasztal mellett töltöttem el. Így tanultam meg az igyekezetnek és a munkának méltánylását. Én azt hiszem, hogy igen sok méltányolni valóm lesz, mert önök uraim tudom, hogy mindent megfognak tenni, amit csak a város és annak közönsége el várhat tőlünk.

Az eljenzés elhangzása után a főispán mindenkivel kezét szorított azt hangoztatva:

— Azt hiszem mindenki ismer engem, nincs az urak között egy sem, akinek most kellene bemutatkozni. A város polgára voltam, az a maradok.

Kintzig János főispáni beiktatása.

(Arad város főispánjának székfoglalója. — A törvényhatóság ünnepe.)

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Arad, január 12.

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután tartott rendes közgyűlésének keretében iktatta be díszes méltóságába Kintzig János főispánt, a város főispánját. Történelmi nevezetességi esemény a város életében. A törvényhatóság élén a mai naptól kezdve külön főispán áll. A mai nagy idők, a súlyos viszonyok és a beiktatott főispán fel fogása a most folvó küzdelmek jelentőségéről, arra készítette a törvényhatóságot, hogy minden külső dísz és pompa mellőzésével, csak belső tartalmával igye emlékeztetessé a mai napot, Kintzig János székfoglalásának napját.

Azonban még a világokat megrázó háború sem állíthatott gátat annak, hogy a törvényhatóság ne juttassa kifejezésre őszinte örömét amiatt, hogy a király Kintzig Jánost állította Arad város élére, őt tette meg a város vezetőjévé. A rendes munka napját, a szürke tárgysorozatu közgyűlést az érzelmek őszinte megnyilatkozása avatta ünnepnappá. Meleg szeretettel fogadta az új főispánt és bizalmának nyíltsággal adott kifejezést a törvényhatóság, amikor főispáni székébe beiktatva Kintzig Jánost, az ünnepi szónokok beszédeivel arról biztosította őt, hogy polgártársának tekintik. Mint a régi, bizalmas jóbarátot fogadta az új vezető, aki előtt szívét lelkét őszintén feltárja, mert régtől ismeri és tudja, hogy a bizalmára érdemes. Nem új Kaposok készültek ma törvényhatóság és főispán között, hanem a régi tiszteletnek, a kettő közt régtől szövődött kölcsönös intim viszonynak ünnepélyes megpecsételése történt meg. Főispán és törvényhatóság a szívek érzelmeit tárták fel a díszes és nevezetes órát ünneplő közönség előtt, amely zseu'olásig megtöltötte a közgyűlés nagytermét.

Már jóval négy óra előtt kezdtek gyűlekezni a törvényhatósági bizottság tagjai, akik erre az alkalomra ünneplő ruhát öltöttek. Az előszoba ajtajában a polgármester díszbe öltözött ajtónállója fogadta az üzenőket, akik élénk beszélgetésben várták a közgyűlés megnyitását. Csakhamar minden ülőhely el volt foglalva és a padok körül is sűrű sorokba álltak a vendégek, a küldöttek, a tisztviselők, míg a karzatokon előkelő hölgyek alkottak szép keretet a parkett fekete ruhás tömegéhez.

Pont négy órakor érkezett a főispán felesége társaságában, akit a karzati feljáróhoz kalauzolt, majd pedig a polgármester szobájába vonult, ahol a tanács tagjai üdvözölték őt.

Aradvármegye küldöttsége.

Néhány perc múlva megjelent a közgyűlés termében Aradvármegye küldöttsége Baross Ferenc dr. főispán vezetésével és a tanács asztala előtt elhelyezett széksort foglalta el. A vármegye képviselőjében, Délmaki-Nagy Lajos alispán, Schill József főjegyző, Boros Iván másodfőjegyző, Darányi János tb. főszolgabíró, Salac Gyu'a főszolgabíró, Edes Elemér főszolgabíró, Horváth Béla dr. főispáni titkár, továbbá Bánbídy Antal báró, Soly-mossy Lajos báró, Urbán Péter báró, Csernovits Diodor, Kehrer Károly, Purgly László, Almay Olivér, Kráitz Lajos dr., Csiky Odón dr., Hámary László dr., Holländer Sámuel törvényhatósági bizottsági tagok jöttek el, hogy Arad örömeinek osztályosai legyenek. Ott voltak Tóttóssy Géza jogügyi főtanácsos, Finta

Lajos műszaki tanácsos és sok mások. A városi törvényhatóság tagjai zajos éljenzéssel fogadták Baross dr. főispánt, akit ugyancsak ma iktattak be állásába. A városatyák közül igen sokan siettek hozzá, hogy gratuláljanak neki.

A beiktató közgyűlés.

A küldöttségek elhelyezkedése után Várgassy Lajos polgármester vezetésével bevonult a tanács, elfoglalta helyét és a polgármester a következőképp szólt:

— Üdvözlöm a tekintetes törvényhatósági bizottság tagjait és Aradvármegye tisztelt küldötteit és a közgyűlést megnyitom. A mai ülésen előterjesztésre kerül a belügyminiszter ur leirata, amelylyel a város közönségének tudomására adja, hogy Ötöltsége Kintzig Jánost nevezte ki Arad szabad királyi város főispánjává. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.) Felkérem a főjegyző urat, olvassa fel a belügyminiszter leiratát.

A főjegyző felolvassa a miniszteri leiratot.

— Méltóztassanak ezt örömmel tudomásul venni — szólt a polgármester és egyúttal egy küldöttséget kiküldeni, aki a főispán urat a közgyűlésbe meghívja. Javaslathoz hozom, hogy Domány József vezetésével Neuman Dániel bárót, Vizer Lajos, Málék Lajos dr. és Rajku Sebő bizottsági tagokat méltóztassék kiküldeni.

A közgyűlés a polgármester javaslatát elfogadta és a küldöttség felkereste a főispánt, hogy őt a törvényhatóság színe elé meghívja.

Megjelenik a főispán a törvényhatóságban.

Zugó éljenzés, frenetikus taps amely szánni nem akart, fogadta a főispánt, amikor a közgyűlési teremben lépett. Az egész törvényhatóság felemelkedett helyéről és még akkor is hangos volt az óvációtól a terem, mikor a főispán megállott az előki szék előtt, hogy a polgármester következő allokúcióját meghallgassa:

— Méltóságos uram! Mély tisztelettel üdvözlöm Önt főispáni székének elfoglalása alkalmából és biztosíthatom, hogy hazafias törekvéseiben, a város érdekében kifejtendő működése közben a törvényhatóság és a tisztviselői kar bizalommal támogatja. Méltóztatásuk a hivatali esküt letenni.

Az eskü-mintát Angel István dr. főjegyző olvasta fel és annak minden egyes szavát hangos szóval, akcentuálva mondotta utána a főispán. Ismét felhangzott a zajos éljenzés, majd pedig annak lecsillapodása után a főjegyző emelkedett szólásra és a következő rendkívül tartalmas és nagy figyelemmel hallgatott, szép beszédben üdvözölte a főispánt a törvényhatóság és a tisztviselői kar nevében székfoglalója alkalmából.

Üdvözlés Arad város nevében.

Méltóságos főispán ur! Amidőn méltóságod főispáni székfoglalójának kereténél törvényhatóságunk megszokott munkanapját, rendes havi közgyűlésünket választotta, ezzel kétségtelenül kifejezést adott annak, hogy díszes állását minden zajos ünnepség nélkül, minden külső dísz kerülve óhajtja elfoglalni és működését oly kép kívánja megkezdeni, hogy a közös munkába ott áll be, ahol ez a munka folytatódik.

Méltóságodnak a mai komoly időkhez illő eme helyes fel fogása bennünk vírushangra tárt és ad formát az üdvözlés szavainak, amelyeket méltóságodnak a városunk főispáni székébe való ezen ünnepélyes beiktatása alkalmával Arad sz. kir. város közönsége nevében méltóságodhoz intézni szeretnénk vagyok.

Nem kötünk bokrárt a hűdőt érzésből, nem lengetjük az ünnepélyes fogadtatás lobogóit, úgy érezzük, hogy a mi üdvözlésünk az az egyszerű, tiszta, de mégis tiszteletet adó és igaz becsüléssel teljes: „Adjon Isten” amelylyel a műhely munkásai kalapácsaikat és gyaluikat egy percre letéve az új munkavetést üdvözlözik.

Méltóságos főispán ur! Úgy bennünk, akik szeretett városunk kis parlamentjének tagjai vagyunk, mint városunk minden polgárának lelkében végtelen örömet keltett méltóságodnak az az elhatározása, hogy városunk főispáni állását vállalja és ez által közéleti működését, férfiúi erős akaraterejét és közismert sok oldalú képességeit egyedül a város közönségének óhajtja szentelni. Ebben az elhatározásában megbecsülését látjuk törvényhatóságunk munkájának, amelyben méltóságod segítő társunk óhajt lenni, de megbecsülését látjuk városunk derék polgáregységének is, amely velünk együtt teljes bizalommal tekint méltóságod működésére, melytől városunk haladását, kereskedelmünk, iparunk, nemkülönben közgazdaságunk felvirágzását és közmívelődésünk előmozdítását a ezzel polgáraink jólétének megszilárdítását nem minden alap nélkül bízton várjuk.

Amidőn méltóságod a díszes és nem éppen kényelmes állást vállalva közénk lép, nem lát idegeneket maga előtt és mi is jó ismerőst köszöntünk méltóságod személyében.

Mint városunknak közbecsülésben álló polgárát, társadalmi és gazdasági mozgalmaink vezető emberét eddig is ismertük és nem ut bennünk az az őszinte tisztelet, az a mély rokonszenv és az az őnzetlen ragaszkodás, amely szíveinket méltóságod egyéniségéhez köti.

Most, amidőn méltóságodot a magas kormány böles elhatározása folytán külön választott városunk főispáni állásának székébe ünnepélyesen beiktatjuk, biztosítjuk méltóságodot, hogy mindenkör odaadó hűséggel, és kitartással fogjuk követni és támogatni abban a munkában, amelyet hazánk alkotmányának megszilárdítása, a magyar nemzet szellem ápolása és terjesztése a szentelt törvényeink és a törvényes rendletek megtartása és végrehajtása, továbbá városunk öszpolgársága jólétének előmozdítása s állandó boldogulásának biztosítása érdekében fog kifejtetni s amely nehéz munkája a mai nappal veszi kezdetét.

Ugyancsak ezuttal mély tisztelettel kérjük méltóságodot, hogy a közérdeket kifizető munkákat kísérje pártatlan érdeklődéssel, támogatassa hathatós munkaserejével és fogadja be városunk minden polgárát színteliségre, rang és állásra, felekezeti és nemzetiégre való tekintet nélkül igazságos jóindulattal.

Adjon az isten méltóságodnak erőt és kitartást nehéz hivatásának sikeres betöltéséhez és engedje meg, hogy itt a harszerek mögött teljesített komoly, céltudatos és megfeszített polgári munka, amelyet ezennél méltóságod böles vezetése alatt méltóságoddal együtt végzünk, nyomában járjon ama díszőségnek, amelyet a távolban szeretettel haza várt hírneves hőseink szereznek a mi édes hazánknak.

A főjegyző hatásos és zajos tetszéssel fogadott beszéde után Kintzig János főispán tartotta meg székfoglalóját. A beszédet lapunk vezető cikke méltatja, itt azt írjuk meg, hogy a beszédet a törvényhatóság sokszor szakította meg helyesléssel és nagy melegséggel fogadta annak azokat a részeit, amelyek hangsúlyozták, hogy a város érdekeit a személyi szempontok hátrahagyásával óhajtja szolgálni és a jelen feladatait leíró tömör szavakban összefoglaló gondolatait.

A főispán székfoglalója.

— Ötöltsége, királyunk és a kormány bizalma folytán Arad város főispánjává kineveztetvén, tudtam, hogy súlyos és nagy feladatot

vállalok el, mert tudtam, hogy meg kell felelni annak a bízomnak, mellyel a kormány a nagy feladat elé állított és mellyel Arad város törvényhatósága és községe, mely minél fiatal korom óta itt él, jól ismerhet, tekint felém és amelynek annál nehezebb lesz megfelelnem, mert elődömet, Urbán Iván bárót az igaz szeretet és a nagyrabecsülés vett körül egy a város községe, mint a törvényhatósága részéről. Nehéz feladatot vállaltam, mert nehézsé teszi azt a mostani háború. Jól meg gondoltam, amikor ezen feladatra vállalkoztam és tettem ezt épen azért, mert a háború a személyes érdekeknek előtérbe nyomulását nem engedheti meg. Ma mindenkinek el kell foglalnia azt a helyet, amelyet kielőlnék számára és ott tehetségéhez képest, szorgalmával és minden igyekezetével a köznek hasznos szolgáltatásra lehet.

Tekintetes törvényhatósági bizottság! Politikai pártállásomról nyilatkozni itt, ezen a helyen nem akarok, — nem azért, mert ez mindenki előtt ismeretes, hanem — mert áthat az a meggyőződés, hogy most csak egy politika lehet: hogy az eddig dicsőséggel folytatott háborút katonáink, fegyvereink dicsőségével és sikerével fejezzék be. Városunk közgazdasági, közlekedési és kulturális viszonyaira vonatkozólag meg van a magam programom, hisz itt, ebben a városban életem, de azt hiszem, talán idősebbet volna, ha ezen kérdésekkel most foglalkoznánk a így csak arra akarok utalni, hogy igyekeznék fogok mindenkör ezeket a kérdéseket a város összes érdekeinek szempontjából előnyösen megoldani. Azt hiszem, hogy ebben a tekintetben mindenkör számíthatok a törvényhatóságra és a város községe.

A ma feladatai közé tartozik a jó közigazgatás is. Azt hiszem, a város érdemeiben gazdag polgármesterével élén a városi tisztviselői kar nekem ezt a feladatot könnyebbé fogja tenni. A közlekedés kérdésével nagy és nehéz feladat elé állította a háború a városok közigazgatását. Hiába intézkedik a hatóság — mert hisz mindnyájan meg vagyunk arról győződve, hogy Aradon minden megtörténik ahhoz, hogy a közlekedés terén tűrhető állapotokat teremtsünk, — azonban semmiféle hatósági intézkedés nem képes arra, hogy a helyreteremtésen, ha a polgárságban nincs meg az eltökéltség és akarat arra, hogy a hatósági intézkedések azok szellemében végre is hajtassanak. És itt valóban kérem meg a város minden egyes polgárának hathatós támogatását, mert hisz itt ez jobban segíthet bármely törvénynél. (Zugó éljen és taps.)

A halálnak igen bőséges aratása van a harctéren és nekünk kötelességünk, hogy a harctér mögött, itt, különösen a gyermekhalandóságot korlátozzuk, minél jobban lefokozzuk. Ehhez aztán hozzátartozik a rokkantoknak, hadiárvaoknak és hadiözvegyeknek segítése. En azt hiszem, hogy teljes bizalommal nézhetek a törvényhatóság támogatása elé.

Igyekezeteim közé sorozom, hogy a város meglevő erkölcsi és anyagi erejét továbbra is megtartsuk és ezen az alapon a háború győzelmes befejezése után mi is részt vehessünk Magyarország boldog jövődjének megteremtésében. A harctéren levő katonáink vitésége, a kötelességteljesítésnek fényes példája, amely az ellenségnek tiszteletet váltott ki a szövetségeseinknél pedig szeretetet és megbecsülést, bebizonyították, hogy itt nekünk történelmi hivatásunk van és hogy ennek a nemzetnek, a mely ezer éves múlttal dicsőkedhetik, boldog, ezer éves jövő áll előtte. Munkánkkal, igye-

kezetünkkel meg fogjuk és igyekeznünk megalapítani a független, a boldog Magyarország békés jövőjét. Kérem ismételtan a tekintetes törvényhatóság közreműködését és az ég áldását kérem magyar hazánkra és koronás királyunkra. (Zugó, meg nem szűnő éljen és taps.)

Pörögig tapeolta a hallgatóság a férfias egyszerűséggel és minden pénz nélkül elmondott beszédet és a főispán meghatva fogadta az óvációt, amely őszinte hatása volt a mindenkét megkapó székefoglalójának.

A törvényhatósági bizottság érzelmeinek volt bőséges tolmácsa Szathmáry János, aki markáns szavakkal fejezte ki azokat az ideálokat, amelyek elérésére főispánjával karöltve törekedik a törvényhatóság, aki a legőszintébb örömmel látja Kintzsig János kezében a vezéri pálcát.

Ünnepi a törvényhatóság a főispán beiktatását.

Méltóságos főispán ur! Tekintetes törvényhatósági bizottság! Künn a nagy világban országai sőt világszerte dúl a minden idők legnagyobb háborúja. Hála a Gondviselésnek most már csak országunk határain túl, de a szomszédos országok határain, északon és délen, keleten és nyugaton, vízen és szárazon egyaránt folynak a legvéresebb harcok, az azokról jövő hírek foglalják el egész valónkat és tartják lekötve lényes igazgatásban össze idejeinket. S íme Arad város községe ma, az idők forgalomban, a lényes igazgatásban is, nyugvópontba jutott. Előrelépve elvonatott a külső világtól, hogy itthonunkban ünnepet üljünk. Mert ünnepeink főispánunk beiktatását.

Ösztönös volt az öröm, midőn értesültünk, hogy az új főispán kinevezése megtörtént, nemcsak azért, mert Arad városára igen jelentős módon történt meg az, ösztönösen jutott városunknak a főispán egész személye, amivel az államkormány is nyilván azt kívánta elismerni, hogy városunk közel 70000 lakosának ügyei oly sokfélék, oly sok és nehéz probléma vár megoldásra, hogy azok egy, a munkálkodását teljesen a mi városunk érdekeinek ezentelje egész egyéniséget kívánunk meg, — de ösztönös volt az öröm kíváltképpen azért, hogy a főispáni magas állásra az államhatalom bizalmasaként a törvényhatóság tanácskozásainak vezetésére öfelsége épen méltóságodat nevezte ki.

Méltóságod városunk szülötte. Ismeri városunk életének minden mozzanatát, azt a nagy fejlődést, amelyen városunk az utolsó négy évtized alatt keresztül ment. De ismeri a fejlődéssel kapcsolatban előállt súlyos anyagi helyzetünket is. Ismeri a polgárok ezreit. Nem idegenül és nem új viszonyok közé jutott. Városunk mindennapi életét ép úgy látta és látja, mint mi.

Városunk életében mi sem tudjuk és akarjuk méltóságodat idegenként látni, de látni óhajtjuk testvér és polgárképen, aki magas állását nemcsak, mint főispán, mint a magas kormány bizalmának, hanem mint polgár, mint az összpolgárság bizalmának letéteményese is fogja betölteni. Mert sok és igen nagy feladat előtt állítottunk már a véres világháború előtt is. Szaporodtak a feladatok a háború következtében is és kétségtelenül fognek új feladatok felmerülni a háború után is. Sok intézmény és létesítmény vár fejlesztésre, átalakításra, sőt teljes újjáalakításra. Reméljük, kérjük és várjuk is méltóságodtól azt, hogy ha módjában áll és ha kell, a kezdeményező lépést is megtéve a városi érdekek előmozdítására és magas állása egész súlyával iparkodjék azokat elősegíteni, nem riadva vissza attól sem, hogy ott, ahol a régi intézmény már a város érdekeit nem szolgálja, az avult korhadt intézmény lebontásával, új, modern, hasznos intézmény létesítését kényszerítse ki. A közigazgatás adminisztrációjában jutalmazzon ott, ahol meg van az érdem, vagy igazságosan büntessen ott, ahol büntetni kell.

Legyen meggyőződve méltóságod, hogy minden nemesszerevésében és munkálkodásában, amelyeket szeretett városunk közérde-

keinek elősegítésében és kielégítésében kifejtani fog, tömör phalanxként fogja maga körül és maga mellett látni ezt az egész törvényhatóságot.

Hi bennem a hit, sőt az erős meggyőződés, hogy reményeink, amiket méltóságod személyéhez és nemess munkálkodásához fűzünk, valóra válnak. Méltóságod eddigi közéleti tevékenysége, amelyet nem a beszéd, hanem a tett jellemel, felfogósanak arra, hogy higgyük reményeink teljesedését. Ebben a hitben, ebben az erős meggyőződésben üdvözölöm én egyszerű, keresetlen szavakkal, de szívem egész melórával és lelkesedéssel méltóságodat az egész törvényhatósági bizottság nevében.

A gondviselés kísérel méltóságodat minden nemess és közhasznú törekvésében és oda meg azoknak a sikert. Legyen a mai nap városunk egy szebb és boldorabb jövőjének kezdete. Ügy legyen!

A nagy felelősséggel fogadott és sok tanszal honorált beszéd elhangzása után Steinhardt Mór dr. emelkedett szószára és kifejezést adott ama feltehetően hatásnak, amelyet az elhangzott beszéd a törvényhatóságnál keltett és ezért azt indítványozta, hogy azokat szöszszint örökítse meg jegyzőkönyvében. Majd pedig utalva arra, hogy habár a főispán óhajára a beiktatás ünnepe egyszerű, de a törvényhatóság részére mégis oly bőséges ünnepé vált, hogy most a köznapi élet kérdéseivel foglalkozni nem lenne meg a kellő nyugalom. Azt az indítványát, hogy a közgyűlést rekesszék be és folytatását holnapra tűzzék ki, a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

A főispán ezt határozatilag kimondotta és a közgyűlést bezárta.

Még egyszer felugrott az éljen és a főispán lelkes óvációk közepette hagyta el a közgyűlés termét, hogy a városi tisztviselők tisztelgését fogadja. Erről lapunk más helyén írunk.

Rokkantak összeírása. Varjasz Lajos polgármester felhívja az Arad város területén lakó mindazon volt katonákat, kik a katonaságtól, mint rokkantak lettek elbocsátva a rokkantságuk mérve valamely foglalkozás üzését megengedi, hogy — amennyiben megélhetésük biztosítása végett valamely kereset folytatására kénytelenek a eddig még foglalkozást nem nyertek — összeírás, illetve keresethez juttatás céljából az aradvárosi rokkant felvételi hivatalban (Városháza, polgármesteri hivatal) jelentkezzenek.

Gépészek felmentése. A honvédelmi miniszter rendelete folytán a polgármester felhívja Arad város területén alkalmazásban álló azon hivatás szerű gépészek és motorképepészeket és fűtőket, akik 1. katonai, illetőleg népfelkelési szolgálatból, avagy hadicélokra szükséges személyes szolgálatból 1915. évi november hó 30-ig elszabadultak és ezen időponttól további intézkedésig alkalmazásukban meghagytak: 2. katonai illetőleg népfelkelési szolgálat alól 1915. évi november hó 30-án túl meghatározott időre felmentettek és ezen felmentés érvénye és ennek dacára alkalmazásukban további intézkedésig meghagytak, illetőleg kiknek meghatározott időre szóló felmentésük még le nem járt: 3. a népfelkelési be-mutató pótszemlélen népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmaznak találtattak és még be nem vonultak: hogy katonai szolgálat alól felmentésük iránti kérelmüket a polgármesteri hivatalhoz legkésőbb folyó hó 20-ig nyújták be. A kitűzött határidő letelte után beérkező kérvények figyelembe nem fognak vétetni és hogy azoknak a gépészek és motorképepészeknek felmentése is kérelmezendő, akiknek felmentése iránt a kérvény már beadott, de az még el nem intéztetett.

Polónyi — Conrad ellen.

(Tisza megvédi a vezérkari főnököt A szerbiai kormányzóság. — A képviselőház ülése.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 12.

Népesebb a folyosó, zsúfoltak a karzatok. Ami azt jelenti, hogy a képviselőház mai műsora igen változatosnak és érdekesnek ígérkezik. A karzat különös vendége a török főkomandó, aki előtt, hogy meghallgassa az iszlám recepciójáról rendelkező javaslat vitáját, amely hódolásnak ígérkezik hős szövetségeseink iránt. A javaslatnak Pekár Gyula az előadója.

De a legnagyobb érdeklődésre a bejelentett interpellációk tartottak számot és ezek közül Polónyi igazán óriási szenzációt keltett.

(Az ülés megnyitása.)

Beöthy Pál elnök megnyitja az ülést. Antal Géza jelentései után a munkaközvetítési javaslat tárgyalása következett.

A javaslathoz Bródy Ernő szót hozza, aki hosszasan tárgyalta a munkaközvetítés problémáját s különösen arra hívta fel a miniszter figyelmét, hogy a meglevő és a létesítendő szervezetek összehangolása ne kerüljenek.

A javaslatot ezután a Ház elfogadta, majd az iszlámvallás recepciójáról szóló javaslat tárgyalása következett, amelyet Pekár Gyula előadé terjesztett be.

(Sárba a névtelen feljelentésekkel.)

Hazai Samu honvédelmi miniszter Benedek János multkor interpellációjára válaszol s kijelenti, hogy rendeletet bocsátott ki az iránt, hogy a névtelen feljelentéseket ne méltassák figyelemre s dobják a papirkosárba, vagy a sárba, oda velők azok.

(A Szegefü ügy.)

Délben egy órakor a Ház áttért az interpellációkra. Sághy Gyula Szegefü magántanárságáról interpellál. Kérdi a kultuszminisztert, időzerf, helyes-e Szegefü kinevezése, holott Rákóczirol írt műve a nemzeti és történelmi hagyományos kegyeletet sértette, általános felháborodást és közbotrányt okozott. Előli kíván a miniszter megtagadási jogával, vagy megerősíti Szegefü magántanári habilitációját?

Jankovich Béla kultuszminiszter válaszában kijelenti, hogy az ügyítés érdemben nem szólhat, mert az egyetemiől az erre vonatkozó iratot nem kapta meg. Egyébként nem kinevezésről, hanem magántanári képesítésről van szó, amelyből kizárólag a tudományos munkálatok jönnek számításba. Szegefü már akkor alánlotték magyar tanárnak, mielőtt még Rákóczirol írt könyve megjelent volna.

Sághy Gyula a választ nem veszi tudomásul s hangoztatja, hogy a miniszter nem vette figyelembe mindig az egyetemi karok határozatait. Nem óra a nemzeti érdekeknek, ha nem él megtagadási jogával.

Jankovich Béla újra válaszol és kijelenti, hogy nem tételezheti fel, hogy az egyetemi karok közbotrányt okozókat terjesztenek elő magántanári habilitációra. Az iratok ismerete nélkül nem dönthet s többet nem válaszolhat.

Sághy Gyula hangoztatja, hogy a Rákóczirol szóló könyv közbotrányt okozott s még nagyobb botrányt tör ki, hogyha Szegefü katedrához jut. A Ház a miniszter választát tudomásul veszi.

(Miért nem dícsérik a magyar ezredeket?)

Polónyi Géza Conrad vezérkari főnök egy nyilatkozata ügyében interpellál. A világháború nagy változásokat idézett elő. Világnézetek dőltek meg s szociálisták küzdenek együtt a lövészárkokban monarchistákkal. A magyaroknak egyetlen szentségük a magyar nemzeti állam. Felolvassa a királynak „Népeimhez!” megszólítású proklamációját, amelyben magass-

talja a magyarokat. A király és a nemzet a nagy események előestéjén szent egyetértésben egyesülnek s ugyanakkor megjelenik egy német lapban, a „Rundschau” című katonai szaklapban, hűszendorfi Conrad báró vezérkari főnöknek következő nyilatkozata: „A hagyományos barokk eszellel tartja össze a népeket, nem pedig a nemzeti érzelmek felkeltése.”

— Megdöbbenő — folytatja Polónyi — hogy egy a császárhűség kothurnuszába bűt katona fellázad a magyar nemzet alkotmányos királya ellen. Királyunk legutóbbi szózata mindenütt magyar államról, magyar nemzetről beszél. Ilyen vezérkari főnök a történelmi pillanatokban nem alkalmas a további vezetésre. Azok a nemzetek, amelyek most győzelmesen állják a harcot, nem évszázadoktól egybeolvasztott harcosok.

— Conrad nyilatkozatának egyik értelmezése az lehetne, hogy ő a nem nemzeti, internacionalista államnak a képviselője. Ez a magyarázat azonban nem állhat meg. E nyilatkozat csak centralisztikus törekvések visszatükrözése. Az Ausztriában egyre erősödő centralista törekvések ellen össze kell fogni, mert különben a veszedelemmel szemben gyengék leszünk.

— Conrad a népfelkelést is tűzvonalba szánta. Megfelelő hadkiépzést kell csinálni, mert különben nemzetpusztulás lesz a dolog vége. Nálunk a B) osztályú népfelkelőket nagy számban sorozták be. A Doberdön hortobágyi és szegedi bakák véreznek, míg az osztrák népteikeldők hidakat őriznek. Felhozza, hogy Conrad a trieszti sztrájkok idején kétszer lövetett a népre. Környezetében nincs magyar ember, működése összbirodalmi tendenciára enged következtetni, pedig az összbirodalomról álmodozókat maga Tisza az örültek házába utalta. Az osztrák kommandó átiratban értesítette a német felettes katonai hatóságokat, hogy ne dícsérjék meg a magyar ezredeket, mert az Ausztriában rossz vért szűlné. Arra is figyelmeztették őket, hogy a magyarok gyűlölik a németeket. Ez nem igaz, a magyarság csupán az osztrák szoldateszkát gyűlöli. Interpellációt intéz a miniszterelnökhöz, mert a Rundschau-ban megjelent Conrad féle nyilatkozat veszélyezteti a magyar nemzeti állam fennmaradását, kiépítését. Hajlandó-e a miniszterelnök a veszedelmek elhárítására megteendő lépéseket tenni s erről a Házat tájékoztatni?

(Tisza válasza.)

Tisza István gróf miniszterelnök nyomban válaszol a felszólításra. Kérdi a Házat, méltónak tartja-e az interpellációt a történelmi momentumhoz, a magyar nemzethez? Az a pillanat, amelyben feltartóztatlanul haddunk a sikerek útjain, amikor bejárni együttérzésben küzdenek katonáink, alkalmatlan arra, hogy

abban osztrák szoldateszkáról beszéljenek. Elismeri, hogy a negyvenhárom-ötven évesek sorozásánál a bizottságok nem a kellő alapossággal jártak el s ép ezért helyenként máris folyamatban vannak az új sorozások. Törökmenek arra, hogy a két állam között a katonai teherviselés arányos legyen. A monarchia a háború kezdetekor a többi hadviselő felekkel szemben hátrányban volt a tartaléktörzsmórkát illetőleg, azonban a honvédelmi miniszternek sikerült a hiányokat népfelkelő-törzsmórkákkal pótolni. Tiltakozni kell erről a helyről a mérgező hatású inszignációk ellen.

Attér Conrad inkriminált nyilatkozatára. A kifogásolt „nationell” szó magyar fordítása lehet „nemzeti” is, „nemzetiségi” is. Conrad nem mondja, hogy a „nemzeti érzés káros”, hanem hogy mindenekelőtt való a hadsereg fejlesztése. Ez egyéni vélemény.

— Nekem — szól Tisza — leghevesesebb a nemzeti érzés.

— Polónyi a vezérkari főnök egyik jelentésként könyvből olvasott fel szemelvényeket, holott Conrad távol áll a politikától. A harctereken minden jól megy, hála a küzdő hősöknek s Conrad kiváló tulajdonságainak. A vezérkari főnök a kedélveknemzetiségi, nem pedig nemzeti felizgatásáról beszél, egyéni nézetéből nem lehet olyan tendenciára következtetni, amely a magyar nemzeti állam ellen irányulna. Conrad cselekedetében nyomát sem látja annak, ami ellen állást kell foglalni. Az interpellációra az a válasza, hogy miután semmi veszedelmet sem lát, feleslegesnek tart intézkedéseket tenni.

Polónyi: A centralistákat szóval csak a miniszterelnök támadhatja, más nem! A császárhűség csak erkölcs! A választ nem veszi tudomásul.

A Ház nagy többsége a választ tudomásul veszi.

(Magyar államférfi a szerb kormányzóságnál.)

Ezután Szmeccsányi György interpellál arról, hogy az osztrák kormány a magyarellenes izgatásokat nem gátolja meg, amiből azt következteti, hogy rokonszenvez a mozgalommal. A szerbiai elfoglalt területeken a magyar érdekeket háttérbe szorították. A belgrád—zimonyi hid felavatásakor egyélen magyar lobogót sem tűztek ki. Félhivatalosnak mondható forrásból hallotta, hogy erős délszláv államot akarnak létesíteni a magyarság törekvéseinek ellensúlyozására.

Tisza István gróf válaszában kéri az ellenzéket, mérlegelje, hogy milyen hatással lehetnek nyilatkozatai a nagy célokra. Fajtegeti, hogy ilyen kérdéseknek háborúban ilyen modorban való tárgyalása meggondolatlan dolog. Szmeccsányi adatai nem mindenben tekinnek meg a valóságnak. A zászlókérdést az ő tetszése hadiparancsában lefektetett rendelkezések értelmében a hadügyminiszterrel egyetértésben gyorsan rendezik s az erre vonatkozó törvényt életbe léptetik. A szerb területen lévő közigazgatás hibáit kiküszöbölik s mire az egész szervezet elkészül, meg fog telni a magyar érdekeknek. A szer-

biál kormányzóságához kipróbált magyar államférfiu fog kerülni.

Szmrecsányi a választ nem veszi tudomásul, a Ház többsége azonban a minisiterelnök felváltását tudomásul veszi.

Frey János részleges beszerezéséről interpellál.

Ghițănyai Imre báró földművelésügyi minisiter megnyugtató választ ad a kijelent. hogy gondoskodni fog elegendő részlegiemennyiségről. A többi interpellációt a következő interpellációra napra hagyják. Az ülés délután fél hatkor végződött.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: „Ciklamek”.

Péntek: „Ciklamek”.

Szombat: Lehár Ferenc legnagyobb hatása operettje „Végre Egyedül”.

* Ciklamek Gábor Andor második darabja A Palika szép sikere után érdeklődéssel várták — jele a színi ház — sokan olvashatták is, akik érdeklődtek a fiatal magyar író rövid időn belül második színműve iránt. Szokatlan témát hozott a színpadra, érdekes dialógok, kettős szerep, mindez a színpadi technika teljes ismerete alapján kidolgozva, szentimentális hangulatok és egy ugyanígyen kissé valószínűtlenül megrajzolt báró, közben egy pár humoros kiszólás a régi nem drámaíró Gábor Andortól, mind a hatás eszközei, de kevesebb ötlettel és szellemességgel, mint a Palikában. Ahol dráma volt, az a darab gyengéje, ahol szatíra van, az a legsikerültebb, ez az író izgató témája, sohse kellene tőle eltérnie. Egy szerepet irt mag: H. Harmath Józsefét, a többi staffázs; a darab a szerepért van. A siker ez a szerep és a szereplő. Fényes művészi tehetséggel sokoldalú eredeti alakítás volt az, amiért Harmath József nyílt színen is ünnepelték. Benkőné kedvesen és jókedvvel csinált kabinetalakítást szepéből. Borosnyai Kató a harmadik felvonásban őszinte hangokat talált egy elhanyagolt aszony érzéseire és ismét bizonyosságot tett törekvéséről és tudásáról. Földp Irma kedves kis szobaleány volt, Várnay, mint mindig, ma is művészi. Deli és Hidvéghy járultak még hozzá az est sikeréhez. (W. K. dr.)

* A színház hírei. Végre egyedül Lehár Ferenc leghatalmasabb zenei alkotása, mely a Magy. kir. operaháznak egyik legvonzóbb és állandó műsordarabja, szombaton, folyó hó 15-én kerül először színre az aradi színházban; a főszerepekben Z. Váradi Margit, Járasi Bóna, Barics Győző, Polgár S. Az újdonsághoz, melynek kiállítására is nagy gondot fordít a társulat, egy csomó új díszlet is készül. A Végre egyedül szombat, vasárnap és hétfőn is műsoron van.

* Chopin Nokturnója az Apollóban. Egy elhaló akkordot hallunk, egy könyv csillog a szemekben és a szívünk elszorul. Chopin Nokturnója ez. Ez a zene, amelyben benne él a mester lelke, a mélabu, a lemondás, a reménytelen vágyakozás. Nagy merészség kellett ahhoz, hogy valaki ezt a zenét filmre komponálja és amint végignézzük a Nokturnó-filmet, konstataálnunk kell, hogy ez sikerült. A szöveg csupa izzó és mégis reménytelen vágyakozás. Holdugárból van szöve, holdugárban játszik és két sugárban uszó pázsiton táncolja el a Chopin zene lelkét egy ragyogó táncosleány, Dezmönd Olga. A teste reng-réng, látyolok suhannak és két formás fehér láb úgy szökkel a fűszálak fölött, mintha szárnya lenne. A darab megkapó, szentimentális meseszövése, a pazar kiállítás, a színészek csodás játéka, a stílusos zene forró hangulatot teremtett a nézőtérben, a mely elragadtatással fogadta Chopin zenemű-

vének filmre való átdolgozását. Csütörtökön mutatja be az Apolló utóljára ezt a szingardar. csodás képet.

* A halász leánya. (Tengerész dráma az Urániában.) Egy elsőrangú művész előadásának színhelye volt tegnap a színház, Amné Boisset mutatta be első moziszerképben. Utóérhetetlen kedvessé, elsőrangú művészi kvalitások, mintegy skálája az érzelmek aláfestésének és teljes átérzése a játszott szerepeknek, jellemzik ezt a színésznőt. Ezek a tulajdonságok adnak erőt neki ahhoz, hogy minden szerepében tökéletes és utóérhetetlen tud lenni és bele tudja vinni a nézőt abba, hogy vele együtt érezzen, fájdalmat és örömet egyaránt. — Jókai: Szépen gazdagok hatalmas regénye után készült filmfelvétel legközelebb kerül bemutatásra az Urániában. A képet egy kiváló német gyár készítette Magyarországon elsőrangú német művészek közreműködésével és a filmet már eddig nem létezett magas költségnél fizetett a színház, miért is kénytelen a helyarákat 1 korona 50 fillérben megállapítani és a számított helyekre szóló jegyeket már csütörtöktől kezdve kapni a Koech Dániel féle műszerész üzletben.

Városi tisztviselők tisztelgése a polgármesternél.

(Varjassy Lajos ünneplik kartársai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

Házias ünnepség, meleg családi ünnepség volt ma este, a főispáni beiktató után a város-háza tanácstermében. Arad város tisztviselői kara testületileg jelent meg főnöke: Varjassy Lajos polgármester előtt, hogy üdvözölje őt negyven esztendői tisztviselői szolgálata után. Az ünnepélyen résztvett Kintzsig János főispán is. Nehéz feladat volt a polgármestert arra kaphatni, hogy legalább munkatársainak adjon alkalmat arra, hogy egyszer előtte is dokumentálhassák az, ami testvérként köti össze őket: hogy kivétel nélkül mind, legnagyobbtól a legkisebbig fűzi szeretettel viseltetik a polgármester személye iránt. A város tisztviselői kara igen ritkán jut abba a helyzetbe, hogy szolidaritásáról tanuságot tegyen, mert sajnos, a kollégias szellem nem nagyon otthonos, de a polgármester személye valamennyi előtt a legőszintébb tisztelet és a legrajongóbb szeretet központja volt mindig.

Ezzel ezt a polgármester, mikor belépett a tanácsterembe, mert olyan frenetikus éljen-zést még ezek a falak nem hallottak, mint mikor az egybegyűlt tisztviselői kar főnökét fogadta. Lócs Rezső helyettes polgármester üdvözölte a polgármestert kartársai nevében és a nagy szónoki készséggel elmondott szép beszéd a következő volt:

— Polgármester ur, kedves barátom! A város tiszt kar, a te hűség és munkatársaid arra kérnek, azaktiva ismert és általuk tisztelt elveiddel néhány pillanatot szentelj nekik és hallgasd meg azt a néhány szót, amelyet általam hozzád intézni akarnak és amelyeket szívük melege, és az igaz bála sugalmaz.

Negyven éve vagy fáradhatlan munkása a város közigazgatásának. Láttál nehéz időköt, de élvezted sikeres munkásságodnak örömeit is. Voltál velünk érző kartárs és vagy évek óta főnökünk. Lettél legyen munkában elfáradva, vagy aj tetterőre kelve ambícióid kielégítésében boldog, egyben mindig ugyanaz maradtál: kartársaidat szeretted, alantasaidat tisztelted, a becsületes munkát megbecsülöd mindig. Mindig éreztük, hogy egy vagy velünk, vérünkbeli való vér, hogy örömlünk a te örömöd, fájdalmunk a te fájdalmad is.

Ne csodáld tehát kedves polgármester ur, hogy a te nagy családod, a te munkatársaid, aka-

ratod ellenére is utját állják a te szerénységednek és megragadják az alkalmat, hogy e szép napon, mikor az egész város neked örül, ők is örüljenek és nagy szeretetüknek kifejezést adjanak.

Fogadd őszinte hálánkat mindazon jószágért, amellyel minket, mint főnökünk elhalmoztál, hálánkat, a múltban és jelenben oly sokszor tanusított barátságért, hálánkat azon bátorító és felemelő tudatért, hogy igazság-szeretetedben mindenkoron megbízhatunk.

Fogadd egyben azon ígéretünket is, hogy erőink legjavát e városnak fogjuk a jövőben is szentelni és téged felelősségteljes munkában egy akaratú és teljes meggyőződéssel, meleg szeretettel, hiven és becsületesen támogatni fogunk.

Az isten tartson meg sokáig élünkön mostani erődben és mindenkor jó egészségben. Éljen a mi szeretett polgármesterünk.

Nagy hatással mondotta el a szónok az igaz érzelmeiket hűen tolmácsoló szavakat és a polgármester könyekig meghatva, alig tudott szóhoz jutni az óvációk miatt. Majd pedig válaszolt.

— Kedves barátaim! Sajnos, hogy azok közül, akikkel együtt kezdtem, együtt jöttem a város szolgálatába, már senki sincs körülöttem. Én vagyok ez időszert a város legöregebb tisztviselője, azonban városom szeretete oly friss és erős, mint volt negyven éves közpályámon mindig. Ha a város jól felfozott érdekében mindig önzetlenül iparkodtam dolgozni, kiváló érdemnek ezt nem tartom, amint hogy nem érdem az sem, hogy negyven éve vagyok szeretett városom szolgálatában. A gondviselés kegye ez és semmi más. Ha vanak érdemeim, azokat sem tudtam egyedül elérni, mert csak a szoros barátságban kitartó, önzetlen munka képes eredményeket elérni. A tisztviselői kar bizalomteljes és jóakaratu támogatását nem csak most, de mindig hálás szívvel ismertem el, nem csak most, vagyok hálás, mert vezető állásban vagyok, hanem mindig, mert tudtam, hogy szeretettel támogatatok. Ha visszatekintek múltamra, felemelő érzés fog el, mert érzem, hogy ami tőlem telt, azt megtetttem. Azt kívánom, hogy közületek minden egyes éreze ezt a felemelő, nemes érzést, mindenkit boldogítsa az a tudat, hogy erejét, igyekezetét a város javára gyümölcsöztette. Ha így cselekszünk, akkor minden tisztviselő boldog lesz. Szívemből köszönöm megjelénéseket.

Ismét hatalmas éljenzésben törték ki a jelenvoltak és a jubiláris ünnepség ezzel befejeződött.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Amsterdam. Német repülők vasárnap bombázták Depane-t. A kápolna, amelyben a belga királyi pár tartózkodott, nagyrészt elpusztult. Otven halottja van a támadásnak. A királyi pár véletlennek köszönheti megmenekülését.

Zürich. Franciaországi hírek szerint a békemozgalmak mindegyre növekszenek. Nagy tüntetések és rendzavarat sok vannak napirenden. A municiógyárak ellen gyakorta követnek el merényletet.

Basel. A Tages Zeitungnak jelentik Athénból: Az összes görög partok blokádjának hivatalos notifikálása az entente hatalmak által küszöbön áll.

London. Az alsóházban a véd-
erőtörvény mai tárgyalásánál Ander-
son munkaspárti képviselő javasolta
a törvény elvetését. Carson kijelen-
tette, hogy a régi csapa'szám jelenleg
elégtelen. Anglia kötelezettségeket
vállalt, amelyeket teljesíteni kell. Ugy-
látszik a kormány hatalmas többség-
gel fog rendelkezni.

Bukarest. Entente-párti la-
pok szerint Sebecovnak romániai
küldetésre összefügg Oroszország
külpolitikai vezetésében rövid
időn belül beövezetkezendő vá-
tozásokkal. Szaszsanov állása
megrendült, utódjánál Sebecot
szemelték ki.

Kopenhága. Az entente flotta a közvetlen
Gallipoli előtti állását kiürítette. A flotta
M. tilénéhez és Lemnoshoz vonult vissza.

Genf. A svájci lapoknak jelentik
Párisból: A kamarában ma közölték,
hogy a gallipoli francia sereg vesz-
teségei a hadtestek háromötödét te-
szik ki.

A Lovcen elfoglalásának részletei.

(Cattaro — az Adria ura.)

Távirati tudósítás.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A Pester Lloyd tudó-
sítója jelenti a sajtóhadiszállásról: A
Lovcen bevételéről ujabban a követ-
kezőket jelentik: Az első csapat, a
mely a Lovcent megmászta, egy ön-
kéntesekből álló gyalogezred volt,
égerlánderek és mohamedán önkén-
tesek. A megmászás tizedikén éjszaka
történt. Ezek aztán optikus jelekkel a
másnap reggel keresztülviendő főtá-
madás számára fontos jelentéseket
adtak le a csucsról. A főtámadás
megtehető grandiózus tűzérési elő-
készítés után ment végbe. A széles
fronton, le egész Déldalmáciáig, oldalt
is beavatkoztak csapataink a her-
cegovinai határról. Grahovó felől.
Támadásunk eddig a következő vo-
nalakat érte el: jobbszárnyon a bu-
duai magaslatokat, középen a Lovcen
eltoglalása után Cetlinje felé előnyo-
mulva elérték Nyegusi helységet,
amelyet megszállottunk. A második
oszlop centrumában, amely Cattarótól
északra nyomult előre, elfoglalta a
grahováci magaslatokat. A balszár-
nyon hercegovinai csapatokkal együtt-
működve megtisztítottuk a krivosei-i
veszélyes határszíklatát az ellenség-
től. Itt a legborzasztóbb harcok foly-
tak hetven órán át.

Milano. A Corriere írja: A Lovcen
elfoglalásával a monarchia megvaló-
síthatta régi vágyát. Cattarót, amely
így bevehetetlen flottabázisá vált, az
Adria urává teheti. A Lovcen korlá-
tozza és továbbra is korlátozhatta
volna a monarchia cattarói flottabá-
zisének szabadságát, ha ide ekorán
elegendő ágyut küldöttek volna a
franciák. Itália csupán hatalmas had-
sereg küldésével akadályozhatta volna
meg a végzetet. Amde akkor saját
magát romlásba döntötte volna. A
Secolo hangsúlyozza, hogy a Lovcen

harmino esztendeje sarkpontja Itália
Balkán-politikájának. Békében soha
sem egyezett volna bele, hogy a mo-
narchia megszerezze a Lovcent. A
háboru meghozta a monarchiának a
Lovcen birtokát. Sürgősen meg kell
akadályozni, hogy a monarchia Cet-
linjén és Szkutarin túl előnyomulva
a durazzói olasz állásokat veszélyez-
tethesse.

H I R E K.

Hogy kell a hadifoglyokkal bántani.

(A főkapitány rendelete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 12.

Pár nap előtt a város polgármesteri hiva-
talhoz leirat érkezett a belügyminiszteriumtól,
mely a belügyminiszternek azt a rendelkezését
erőszíti ki, amely a hadifoglyokkal való báná-
smódról szól. A polgármester a leiratot közölte
Greén Nándor főkapitánynyal, aki annak alap-
ján a legközelebbi napokban rendeletet ad ki.
A főkapitány rendelete többek között a követ-
kezőket mondja:

A cs. és kir. hadügyminiszter urtól kapott
értesítés szerint a nép és főleg a kiskorúak
alsóbb rendű elemei az utóan átvonuló hadi-
fogoly munkásokat kiunyolták és a legotrom-
bább módon, sőt becsületstérítő kifejezésekkel il-
lették. Minthogy a hadifoglyok a hadijog ol-
talma alatt állanak, amelynek a legelemibb
követelménye, hogy velük emberségesen bán-
junk, bármint tulkapást, amely emberi méltó-
ságukat a lecsökélyebb mértékben is sérti,
elűzni, illetőleg tűrni nem szabad. Eppen ezért
figyelemzett a főkapitány a közönséget, hogy
a hadifoglyokkal szemben, bárhol is találko-
zanak azokkal, mindennemű sértő magatartás-
tól tartózkodjanak és attól az ifjúságot is tart-
sák vissza, mert ha a rendőrhatalom tudomást
szerez a hadifogly munkások sértettségéről,
a tetteikkel szemben a törvény teljes szigor-
rával fog eljárni.

A hadügyminiszter kérésére szerint a ha-
dimunkára kiadott hadifoglyok és lakosság
közti érintkezés, némely helyen tullepte az
erkölcsi és a családi tűzhely tisztasága által
megszabott korlátokat. Minthogy azonban a
távoli harcok tüzehelyek oltalmazásáért
küzdő katonáink családi életének tisztaságát
mindenképpen meg kell óvni, tehát a maguk-
ról megfélemezett női családtagokat a szabad
rendelkezésre álló társadalmi és halásági esz-
közök alkalmazása mellett meg kell büntetni.

Különös gondot kell fordítani arra, hogy a
hadifogly munkások munkájuk végeztével el-
különített helyiségekben tartózkodjanak és a
lakosság velük semmitféle bizalmasabb érint-
kezést ne kezdjen.

— Népfelkelők bevonulása. Variassy
Lajos polgármester közhírré teszi, hogy a kö-
zösség hadseregbe becsüldt azon 1873., 1874.,
1875., 1876., 1877., 1891., 1895. és 1896., va-
lamint az eddig történt népfelkelő ulószemlé-
ken besorozott 1897—1896. években született
B) alosztályú népfelkelők, akiknek népfelkelési
igazolványi lapjaik szerint 1916. évi január hó
17-én Aradon kell bevonulni, bemutatásuk vé-
gett a Késszentmiklós községben levő tüzér-
lektanya melletti baraktáborban, az önként
besorozott egyének pedig az aradi cs. és kir.
h. kiképzési kerületi parancsnokságnak Ara-
don, Andrassy-tér 14. sz. alatt lévő hivatalos
bevonulási társaságban jelentkezni. A szintén
1916. évi január hó 17-én a honvédséghez
Aradra bevonulni kötelezett (fentjelölt B) al-
osztályú népfelkelők és önként besorozott egyé-

nek az aradi m. kir. honvédkiképzőparancs-
nokságnak Aradon, Batthyány-utca 26. sz.
alatt lévő hivatalos helyiségében kötelesek je-
lentkezni. A jelentkezés ideje: délelőtt 8 órá-
tól 11 óráig.

— Régi installációk. Nem lett volna jó
feltámadni a halottak közül Paraszényi Nagy
Lászlónak, a száz év előtti Aradvármegye
nagy termékenységtől alkalmi költőjének, akit
főképpen az installációk pompája és vigasságai
ihletének meg. Háboru ide, háboru oda, —
hát már így, fekete szalonruhában, minden
bandérium, bankett, ökörités, díkcik és ve-
rekedések nélkül ültetik be a vármegyében a
nagy díszű főispáni széket! Grassalkovics
Antal gróf, Orozy Lőrinc báró, Wenckheim
József gróf, a vármegye hajdani főispánjai
alig hihették volna, hogy így is eshetik meg
installáció. De a közelebbi multba visszatérve
is voltak szép, díszes installációk Aradon. Kö-
rülbelül a főispán személye szerint alakultak
ki az ünnepségek keretei. Atzél Pétert az or-
szágos arisztokrácia részvételével iktatták be.
Egyszerűbb volt az installációja Tabajdy Ká-
rolynak, nemkülönben Fábrián Lászlónak, aki
törvényszéki elnökből lett főispán. Ragyogó,
hangulattal teljes ünnep volt Urbán Iván első
főispáni beiktatója. A díszmagyarok olyan so-
kasága és olyan változatos pompája nem volt
együtt Aradon azóta. A vármegyén a közigaz-
gatási gyakorlatok is atillát, mentét, frizciát
öltöttek föl. Valamennyi között a legdélebb
volt maga a főispán, meggyezin atillájával. Az
installáció után is jó ideig magyar díszben el-
nökölt Urbán a közgyűléseken, hogy azokat
ünnepesebbé teye a hogy azokon a főispán
külsejében is, mint a magyar nemzeti állam
képviselője jelenjék meg. Károlyi Gyula gróf
főispáni installációjának az országos nevű
vendégek, politikusok adtak élénkítő küldöt-
t. A háborunak kellett jönni, hogy a díszma-
gyaros, lekesedéstől áradó ünnepből egyezzen.
zárkörü hivatalos aktus legyen. Hihetőleg az
se marad állandó szokás. Legalább a szép
formákért rajongó emberek bizonyára vissza-
kivánják a régi, boldog idők installációit, a
melyeknél az alkalmi költő se hiányzott, így
apostrofálván a beiktatott főispánt: „Mig
fent lésszen Arad, — hirtől örökre marad!”

— Adományok. Lendvai Sándor az első
Magyar Biztosító intézet szegedi vezértitkára
harmino koronát küldött az Aradfalván éni-
tendő és Variassy Árpád nevét emlékláblával
megörökítő ház költségeire. Lendvai hős-
időn át dolgozott együtt Variassy Árpáddal és
legnagyobb része volt az ereki együtemény
megalapozásában. Régi barátjának hirtelen el-
vesztése felett érzett őszinte gyászának ad ki-
fejezést adományával is, amelyet rendeltetési
helyére juttat az Aradi Közlöny. — Ugy-
csak ma N. N. 20 koronát, Nav Bála II. gimn.
tan. Apátiról 5 koronát küldött az Aradi Köz-
lönyhöz Heller Aronné részére, akihez az ősz-
szegeket eljuttatjuk.

— Virágzanak a mandulafák januárban.
A szokatlanul enyhe téli, amelyben tavasz-
vár. havat nem is látunk, eső esik bőven és
derült napokon tavaszi erővel süt a nap, me-
lepő természeti jelenségeket terem. Aradhegy-
alján, Musztán megegett az a csoda, hogy
január derekán egyszerre kivirágzottak a
mandulafák. A hegyoldal felébe borult, a sa-
logatós napfénytől kibomló habos fehér virágok
tavaszt álmodtak januárban. A falusiak pedig
összedugták fejüket és tanakodnak: „Mit je-
lenthet ez a csoda a háborus esztendőben?
Talán a béke közeledtét?” — Egyet biztosan
jelent: azt, hogy ezidén nem lesz mandula-
termés, mert a kis, korán ébredt virágok a
tagynak a deres éjszakákon...

— **Petroleumkészletek bejelentése.** A polgármester minisztériumi rendelet alapján közhírré teszi, hogy minden marafél, akinek világító közleiből valamely hónap 1. vagy 15. napján 5 métermagasít meghaladó készlete van, tartozik ezen készletet egyszerű levélben a községi előjárásig, Aradon a polgármesteri hivatalban bejelenteni. A bejelentésre kötelezettek csak akkor tartoznak készletüket bejelenteni: ha készletük valamely hónap 1. illetőleg 15. napján a megállapított 5 q. legkisebb mennyiséget eléri. Ezt a bejelentést azonban haladéktalanul meg kell tenni.

— **Névmagyarosítás.** A belügyminiszter megengedte Löwinger Róza aradi lakos család nevének Lohácsra kért átváltoztatását.

— **Köszönetnyilvánítás.** A Lippai Vörös Kereszt kórházban ápolat sebessült katonák karácsonyi ajándékaira Schweiger Gáborné, Molnár Gyuláné, Gross Józsefné, Ehrenwald Vilmosné, Schwarz Jánosné, Klapp Miklósné, Szávits Györgyné, Hagelmann Teréz, Hold Ádám, Özev Szekusán Sándorné, Scheibel Ferenc, Felkanonenbatterie Nr. 8. Notre Dame zárda gyűjtőívén összesen 1087 kor. 90 fillár forint be. Zelenski gróf és grófné 626 koronát, Orey Elek báró 200 koronát, Orey báróné, Augustia főhercegné, aranyv. udvarmesternője 100 koronát. Glattfelder Gyula nősök 50 koronát adományoztak. Ugy a nemesszervi adakozók, mint a fáradhatatlan gyűjtőknek a kórház vezetősége hálás köszönetet mond.

— **Adományok a Ferenc-téri kórház részére.** A Ferenc-téri tartalékkórházban ápolat sebessült harcsook ellátásának javítására általában a következő adományok érkeztek: Báró Bohus Lajosné 20 korona, Neuman Dániel báró 40 korona, Theodorovics dr. 50 korona, Löffler Jakob 20 korona, Goldschmied Sándor 10 korona, Vörös Henrik 20 korona. Aradmegyei Takarékpénztár 100 korona, Fuchs Arnoldné 20 korona, Vámos Antal 10 korona, Elad Aradi Serfőshizlalda 20 korona, Steinhart Erzsébet 10 korona, Kálmán Elza 5 korona, Erney Mórné 10 korona, dr. E. Bólané 40 korona. Természetben adományoztak: Vörös Henrikné, Fodor Gyuláné, Hoffmann Adolfné, Spitz nővérek, dr. Mittler Isidor, il. Adler Andor, Dózsa kenyérgyár, Vámos György és fiai, E. Arminné, Mellinger Józsefné, Weiss Márkus, Magyar Ceceli, Hadi Antalné, dr. Zimmermann Károlyné, Bloch Henrikné. Az adományokért hálás köszönetet mond báró Neuman Alfrédné, a kórház konyhájának vörös keresztes vezetőnője.

— **Az Aerowash légnyorású mosógép** kitűnő és takarékos működését ma már számtalan elismerő nyilatkozat igazolja. A gép gyakorlati bemutatása ma és minden csütörtök délután 4 órakor látható Magyar Ferenc Arad, Zrínyi-utca 6. sz. gazdasági gép- és műszaki cikke üzletében. 281

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsek be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— **Gyermek-kocsik, gyermek-székek** eskis Fischer nagyruházában 10 koronától 150 koronáig.

— **Könyvtárat, blyeggyűjteményeket és hangjegyeket** vesz Kerpel könyvkereskedése.

— **Üzleti könyvek, u. m. strazzák, főkönyvek és irodai cikke** Kerpelnél. 198

— **Fűtőanyag papírral!** A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ugyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 3 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— **Papirszalvéták** olcsón Kerpelnél. 198

— **Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére** felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Háborús főispáni installációk

(Apró megjegyzések Baross Ferenc dr. és Kintzig János beiktatásán.)

az Aradi Közlöny tudósítóitól.

Arad, január 12.

A régi főispáni installációk lobogó fénye már csak a múlt kőén át tündöklök felénk. Hol vannak azok a dallás idők, amikor az új főispánt az eskü letétele után vállokra emelték a vármegye erős nemesei és a beiktatás emlékére olyan ünnepséget rendeztek, amelyenhez száz esztendő előtt a Bácska lakodalmai hasonlítottak.

Nemcsak az idő változott meg, hanem az emberek is. Most, amikor az ország minden határán az unokák a nagyapákkal egyetemben kénytelenek harcra szállani a rákötő ellenséggel, s most, amikor a főispáni méltóság többé nem a reprezentálás kedvéért való üres dísz, hanem a legnehezebb hivatalok egyike, — most nem aktuálisak a csillogó felvonulások és a pezsgő bankettek. A ma beiktatott két férfinak a mostani nagy időkhöz illő nemes gondolkodását jellemzi az, hogy mindjárt kinevezésük után a leghatározottabban kijelentették: ők a legegyszerűbb keretek között kívánják a beiktatás aktusát. A két törvényhatóság között élő harmoniának dokumentuma az, hogy a vármegyei és városi főispán installációja egy napon folyt le.

Délelőtt tíz órakor a vármegyeház nagy terme szűk szalagig megtelt a törvényhatósági bizottság tagjaival. A nagyterem szűk karzata roskadozott az ott elhelyezkedett hölgyektől. Baross Ferenc dr. főispán hitvesén kívül ott voltak: Özev Andor Károlyné, Özev báró Andor Károlyné, Andor Mady Károlyné, Kintzig Jánosné, dr. Baross Zsigmondné, Purgly Jánosné, Jakabty Gyuláné, Purgly Lászlóné, Baross Ivánné, Darányi Jánosné és a vármegyei jegyzők feleségei közül számosan. A teremben érdekes csoportot alkottak az aradi járás községeinek egyszerű parasztjai, akik között a derék németek majdnem többségben voltak.

— Már csak megnézzük — mondták — hogy lesz a mi jó főszolgabíráinkból főispán.

A megyebizottsági tagok sorában mindössze két uniformis tündökölt: Urbán Péter báró és Purgly László, akik huszártőhadnagyi egyenruhában jelentek meg. A díszmagyarok most naftalinban telelnek.

Kintzig János Arad város főispánja is ott volt a tagok sorában. Amikor véget ért a beiktatás, odament kollégájához, Baross dr. hoz és melegen megrázva kezét mosolyogva mondta:

— En is időzőllek Ferikém, de még nem mint kollégát, mert én csak délutántól fogva leszek főispán. Most még csak Aradmegye törvényhatósági bizottságának vagyok tagja és éppen ezért nem mondtam még le arról, hogy délelőtt jelen lehessék a te installációdon. Valószínűnek tartom, hogy kettőnk között majd valami nemes verseny fog kifejlődni a főispáni állásban, de ha ebben is olyan szerencséd lesz, mint a bridge-partikban a kázinóban, akkor én nagyon lemaradok.

Azután felvonultak az új főispán elő az aradi járás jegyzői, akiket Schill József főjegyző vezetett. Baross dr. melegen kezét fo-

gott a fali nagy munkásságu, derék vezetőivel.

— Jó napot, főbíró ur — mondta az egyik öreg nótárius, azonban gyorsan észrevette a tévedését és zavarodottan kezdte korrigálni.

— Nem baj — szólt a főispán — hiszen kérem én még tegnap is folyton csak így jelentkeztem a telefonon: halló, itt az aradi főszolgabíró beszél!

Kétségtelen, hogy Baross Ferenc dr. ezután is főszolgabíró marad: az egész vármegye igazságos, arányos főszolgabírja, akinek vezetése alatt Aradmegye épp oly mintaszerű darabja lesz az országnak, mint az aradi járás most.

A legizgalmasabb választások idején se telt meg a város háza nagy termének padjai annyira, mint ma délután, amikor Kintzig Jánost jegyezte be a város törvényhatósága a főispánjainak ragyogó névsorába. A nagyterem tágas karzatairól a legelegánsabb hölgyközönség mosolygott az alatt nyüzsgő sokaság felé. A teremben itt is két aranysujtásos egyenruh gombjai csillantak föl: Urbán Péter báró és Purgly László. A karzaton Kintzig János főispán hitvesén kívül többek között az Andor Károlyné, a Baross- és a Purgly-család hölgytagjai is megjelentek.

Mindjárt az installáció előtt kedves jelenet történt. Az új főispán, feleségét karján vezetve, szalag ment föl a város háza Weitzer János-utcai házához, háború autója és fogata között választott volna. A főispánné ömlőtő pompás fehér rózsákból kötött csokorral lepte meg a város tisztviselői kara és ő az egész beiktatási ünnepség alatt örömmel szorongatta a gyöngéd figyelem eme finom dokumentumát.

A terem közönségének egy részét a főispáni installáció vendégei alkották. A legelső sorban foglaltak helyet a vármegye új főispánjának vezetése mellett a megye vezető tisztviselői, akikkel talán még sohasem történt meg, hogy egymásután kétféle főispáni programbeszédet hallgassanak meg — két főispántól.

A városi beiktatás is — éppúgy mint a vármegyei — valóban impozáns és méltóságteljesen egyszerű volt. A feszességnek az árnyéka is eltűnt a teremből. A közgyűlés dísztermébe bárki nyugodtan becsatlakozhatott és még a főispáni szobánál is zavartalanul tödültek befelé. A zavartalanág jellemzésére fölemlítjük, hogy amikor Kintzig János éppen rendkívüli tetszéssel fogadott beszédét mondta, a főispáni szótárból betípett a nagyterembe egy kopott nagykabátos, fehérszakállú, bekötött nyaku öregastyán. Senki se kérdezte: mit akar, miért jött, nyugodtan elhelyezkedett a padban és végignézte az ünnepélyt. Egyszerű aradi polgár volt és ő is, mint mindenki, egészen természetesen tartotta, hogy részt vehet a főispáni installáción. A Kintzig János installációján...

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtökön, 1916. évi január 13-án:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Ciklámen.

Színjáték 3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

Reklám szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Földbirtokok és a gazdaközönség figyelmébe!

A világ legjobb patkányirtója

Fried Ignác Arad, Háromveréb-u. 4.

A magyar királyi államvasutak és az arad-csanádi egyesült vasutak patkányirtója.
Levélbeli meghívásra azonnal válaszolok vagy személyesen is megjelenhetek.
Vidéki megrendelések postán azonnal elküldetnek.

283

Használt élmény megvételre kerestetik.

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégely krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszín, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1916

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

A szájüreg desinfectálásánál, valamint a
torokbetegséget előidéző

bacillusok elölésénél, amely különösen gyermekeknél rendki-
vüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem
nélkülözhető a **Formodor tabletta.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinfectálja, utóíze
igen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejörpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ilyen szer, a vi-
lághírű **"Krovil"** korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Dadogók Gyorsmelegítő

és más beszédhibában szenvedők részére?

Bármely foku dadogás vagy beszédhiba —
korra való tekintet nélkül — rövid idő
alatt biztosan és tartósan gyógyítható egy
teljesen új, radikális módszer alapján.

E módszer megszünteti az izgatott
lelkialapot, eltünteti a félelem kény-
szerképzetét és állandóan a beszéd alap-
törvényein nyugodva lehetővé teszi a
dadogást, vagy megakadást.

A NEUMANN dr. tanár által kidolgo-
zott módszer a külföldön is biztos ered-
ményeket ért eddig el, mit orvosok, szak-
ferfiak, tanintézetek bizonyítványai, va-
lamint a kigyógyultak köszönő háláiratai
tanúsítanak.

Magyarországon az első ízben Pécsen
megtartott tanfolyam fényes eredményt
az ottani főreál- és felsőkereskedelmi is-
kola tanszéklete, valamint Pécs szab.
kir. város főorvosa igazolta, mely egy a
hivatalos teljesítésnél, mint a társadalmi
és a magánéletben akadályozza az ebben
szenvadók boldogulását. Most pedig leg-
nagyobb sikerrel Temesváron működött,
melyről az itt következő orvosi bizonyít-
vány tanuskodik:

Alólirott ezennel bizonyítom, még pe-
dig saját személyes meggyőződésem alap-
ján, hogy Kovács Tini Leibachl születési
hajadon urnó, a dadogók beszédhibájának
gyökeres javítását négy hét alatt a leg-
teljesebb sikerrel végezte.

Szoktatva tanító módszerre oly töké-
letes, hogy például egy, a dadogás miatt
beszédni alig tudó 14 éves leánykát négy
hét alatt hibátlanul és folyékonyan be-
szédni megtanított.

Megállapítom egyben azt is, hogy
olyan dadogó gyermekeknek is teljes si-
kert ért el, kik más hasonló tanfolyamon
eredmény nélkül vettek részt.

Ez alapon nevezett kisasszonyt, mint
a dadogók szakképzett és hivatott tanító-
ját, minden érdekelt félnek és ügybarát-
nak a legmelegebben ajánlom.

Temesvárt, 1916. január 3.

Taufer József dr.,
városi tiszt főorvos.

A tanfolyam Tisch Mór dr. városi
tiszt főorvos felügyelete alatt tartatik.
Jelentkezések elfogadtnak Aradon január
16. és 17-án délelőtt 10-12. és d. u. 3-5
óráig a Fehér Kereszt-szallóházban.

Neumann tanár,
beszédgyógyintézet. Rue dr. iskolaorvos
358 stb. Leibachból.

takaréktűzhely és cserépkályhákat
felrak és javít a legjutányosabb
áron

Szücs András

kályhakészítő Hasszinger-u. 4.

Levélbeli meghívásra vidékre is
megyek. 441

Rum és likőr

essentiák és compositiókban

valamint édes nemes papri-
kákból állandó raktár.

Saját véd-
jegyzett **"Rumarom"**

50 filléres üvegekben, mely 2 liter
finom teaurum készítéséhez ele-
gendő, mindentől kapható. 502
Nagyban kapható:

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. Telefon 592.

Költözködők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József

villanyszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Szakszerű írógép javító műhely

Az összes rendszerű író-, számoló-, sokszorosító- és
diktáló-gépek, valamint a „National Cassa Regis-
ter” (Ellenőrző Pénztárak) szakszerű javítása. —
Elsőrendű üzemképek a legolcsóbb
árakon. — Használt és új írógépek el-
adása. — Írógépek évi jókarbantartá-
sát előnyös feltételek mellett vállalunk

Schmotzer „Bodnár

írógép-műszerészek

347

Arad, Perényi-u. 6. — Telefon 833

Villanyüzemi iparvállalatok, malomtulajdonosok stb. szives figyelmébe

ajánljuk vállalatunkat, melyben a legjutányosabban és a legnagyobb szakértelemmel vállaljuk el iparvállalatok villanyüzemre való teljes be-
rendezését, villanymotorok, dynamók javítását, tekercselését, accumulatorok, villamos főzőedények javítását stb. stb. Az elektro-
technikával kapcsolatos kellékek javítását és szállítását. — Meghívásra azonnal szakembert küldünk ki. — Interurbán telefonszám 10-82.

Műszaki és Elektrotechnikai Vállalat Arad. :: Iroda: Luther Marton-u. 1. sz.

Apró hirdetések.

TÁBORI POSTA.

Boros Oszkar kadett
33. gyal. ezr. Tábori posta 60.
Már régen kaptunk tőled levelet,
reméljük jól vagy. Üdvözlét S.-től.
18

LEVELEZÉS.

Fess, fiatal barna nő,
ki elegáns garzon lakással ren-
delkezik, ismeretséget kötne tisztességes szándékból gavallér ur-
emberrel. Leveletet „Boldogtalan
321.” jellegre a kiadóhivatalba
kér. 888

OKTATÁS.

Eine deutsche Lehrerin
wünscht deutsche Lektionen zu
erteilen. Ferenc-tér 7/a. sz., 2. 438

Gyakorlott korrepetitor
kerestetik gimnázista mellé a dé-
lutáni órákra. Ajánlatok „Gyakor-
lott” címen a kiadóba küldendők.

Csiterán
alapos oktatás nyerhető. Ugyanott
két hangverseny csitera is eladó.
Sina-utca 1. sz. 888

Magántanulók
felvétetnek, összevont vizsgálatra
is felelősséggel az I. sz. Füninter-
nátusban Arad, Chron. Aron-u. 1.
124

INGATLAN.

Az aradi ohowra kadisa
tulajdonát képező, volt Spitzer
Ignácz-féle szerezgházi pusztá, 250
kis hold szántóföld haszonbérbe
kiadó. Bővebbet az egyezület jegy-
zői hivatalában (Aradon, Árpád-
tér 5. sz., I. em.) 487

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens,
jó írásu, hadmentes egyén, pénz-
tárnoki, raktárnoki, vagy utazói
állást keres. Övédekkel rendelke-
zik. Cím a kiadóban. 447

Hazvesztőnőnek
ajánlikozik a háztartás minden
ágában teljesen jártas, kitűnően
főző fiatal nő. Szives megkeresé-
seket a kiadóhivatalba „Taka-
rékos” jellegre kérek. 445

Kertész
állást keres azonnali, esetleg első
éprillisi belépésre, szives ajánlatot
a fizetés megjelölésével „Hadmen-
tes” jellegre kér a kiadóhivatalba.
888

Szerény
fizetési igényekkel, háztartás ve-
zetését elvállalni javakorabeli nő.
Cím a kiadóhivatalban 418

Hadmentes
uri, női divat és rövidírtás segéd,
perfect kirakatrendező, állást ke-
res. Cím: Jakabos, Magyar-utca
18. sz. 440

ALKALMAZÁST NYER.

Rossnay-gyógyszertárba
egy szorgalmas munkásleány fel-
vétetik. 489

Egy intelligens nő
a délutáni órákra egy nagyobb
leányka mellé felvétetik. Németül
beszélők előnyben. Cím a kiadó-
hivatalban. 415

Intelligens
kereskedő, ki a vevőkkel való
érintkezésben jártassággal bír,
mint utazó kerestetik. Csakis leg-
jobb referenciákkal és az utazás-
ban némi gyakorlattal bíró urak
jelentkezzenek. Cím a kiadóhiva-
talban. 488

4 középiskolát végzett
jóírású fiatalembert, megfelelő fi-
zetéssel, gyakornoknak azonnali
belépésre kerestünk. Kornis Test-
vérek Vörösmarthy-utca 1. 481

Munkásleányok
munkakönyvvél felvétetnek, a
Piskóta-gyárban gróf Tisza István-
ut 28. 416

Szakácsnő
uri családnál, jó bizonyítvánnyal,
február hó 1-re felvétetik. Cím a
kiadóhivatalban.

ÜZLETEK.

Jómenetelő
női divatru üzlet, más vállalat miatt
azonnal eladó. Cím a kiadóhiva-
talban. 418

Jóforgalmu
lisztkereskedés, igen forgalmas
helyen, a belvárosban, más vál-
lalat miatt azonnal eladó. Cím a
kiadóhivatalban. 419

KIADÓ LAKÁS.

Szépen butorozott,
különbejáratu első emeleti szoba
azonnal kiadó Erzsébet királyné-
körút 18., I. emelet, balra. 442

Elegánsan butorozott
2 szobás lakás, fürdőszoba hasz-
nálattal, január 15-re kiadó. Bő-
vebbet: Welcz Rósa, Deák Ferenc-
utca 2. sz. 446

2 elegánsan butorozott
utcai erkélyes szoba fürdőszobá-
val, kiadó. Bohus-palota, IV. kapu,
II. em., ajtó 11. szám. 887

Egy

különbejáratu utcai, kényelmesen
butorozott szoba, január 15-re ki-
adó Fábán Gábor-u. 4-5. sz., Ré-
vai-utca felől a bejárat. 448

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Szép nagy üzleti állvány,
asztalok, gyermek-ágy, gyermek-
asztal két ülő paddal, nyújtó-
deszka, befőttes üvegek és több-
félék eladók Bocskó-utca 10. 486

Dohányssíneg
és használt kenderzsák eladó. Al-
bert Miksa, Medgyesszgyháza. 443

Automobil
üzemképes, 16 lóerős, külön pneu-
matik, külső köpennyel, 760x90 és
4 hintó alá gummikerek, rendkívül
olcsó árban eladó Roth László
butorútlóban, Asztalos Sándor-
utca. 99

Új butorhitel!
Butorok a legjobb kivitelben kap-
hatók, hitelképes egyéneknek köl-
csön és részletfizetésre szállítók
Garai Károly bej. cég butorútló-
ban Aradon, Asztalos Sándor-utca
5. sz. 891

Eladó
több kisvittott tájtékpipa és két
vadászfegyver. Bleier Ignácz, Szt.-
Pál-u. 2. 229

KÜLÖNFÉLE.

Jossity Anna
lakik György-utca 18., teljesen
nyomorék, egyetlen támasza édes-
atyja elhalt, 4 éves kis leányával
az éhhalálnak van kitéve. Nagyon
szépen kéri a nemesszervi adako-
zókat, mentse meg az éhínség-
ben szenvedő, tehetetlen édesanyját
és egyetlen gyermekét.

**Ajánlunk kizáró-
lag I-ső rendű
POROSZ**

köszenet.

I-ső r. Porosz záberzei (Hindenburg)

kokszt

és Porosz

szénbrikettet.

Kicsinyben és nagyban a megren-
delést kérjük leszállítás előtt 2-3
nappal eszközölni. — Iroda-telefon
987. sz. — Telep-telefon 292. sz.

**Aradi Köszén és Kokszt
Forgalmi Vállalat Arad,
Andrássy-tér 20. szám**

Pompás samatu rumot
készíthetünk a Földes és Hehs-féle
Rumessenciából. 6 deci szasz-
hez öntsünk 4 deci vizet, 1 kis
üveg rumessenciát, ára 80 fillér
és kész a legfinomabb, legkelle-
mesebb samatu rum. — Földes
gyógyszertár, Hehs gyógyszerár,
Batthyány-utca. 12

Vágómarha- vétele!

Prima vágómarhát és pedig
ökröt, tehenet és bikát, va-
lamint vágósertéseket meg-
bizásból minden mennyiségben
vásárol a Szegedi Hus- és
Vásárpénztár R. T., Szeged-
Közbágyóhid. — Sürgőncim:
„Huspenztár Szeged.” 107

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becsere; ugyszintén
régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

Órás és ókzerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok
patkány- és egérintő-szert. A XX. század legmegbí-
hatóbb patkány- és egérintő-szere,
csak patkányt és egeret öl meg,
emberre vagy állatra nem vesz-
elmes, tehát mindenütt elhelyez-
hető.

A patkány- és egérintő-szert
árak:
1 kis adag 2-300 patkány ki-
irtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány ki-
irtására 12 K.

„Matteine”
vegyészeti laboratorium
Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.
Telefon 10-45. 221